

เอกสารทางวิชาการ

เรื่องที่ 1

ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

A Study of Factors Affecting Operation of Goat Farmers Network

in Nong Bua Lamphu Province.

โดย

จิตินันท์ วิเศษวงศา

มังกร บุญคำ

เลขทะเบียนวิชาการ : 65(2)-0216(4)-029

สถานที่ดำเนินการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู

ระยะเวลาดำเนินการ กรกฎาคม 2564 - ธันวาคม 2564

แหล่งเผยแพร่ เผยแพร่ทางเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู

<http://pvlo-nbl.dld.go.th/> ลงวันที่ 1 มีนาคม 2565

ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

จิตินันท์ วิเศษวงศา¹ มังกร บุญคำ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 217 คน โดยออกแบบการจัดเก็บข้อมูลตามหัวข้อที่ต้องการศึกษา 3 หัวข้อ ประกอบด้วยข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.65 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 42.40 มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.84 คน นับถือศาสนาพุทธ สังกัดกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 87.56 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.62 ไร่ เลี้ยงแพะเป็นอาชีพรอง มีรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 60,577.63 บาท/ปี มีรายจ่ายในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 37,634.28 บาท/ปี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนแพะเฉลี่ย 29.87 ตัว/ราย ลักษณะการผลิตแพะผสมผสานควบคู่กันไป รูปแบบการเลี้ยงแพะเป็นกึ่งขังกึ่งปล่อย มีแปลงพืชอาหารสัตว์เฉลี่ยรายละ 3.36 ไร่ มีวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย โดยผ่านกลุ่ม/เครือข่าย ใช้เงินทุนของตนเองในการเลี้ยงแพะ ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มากที่สุด ร้อยละ 96.77 ปัญหาด้านต้นทุนเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูมากที่สุดคือปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร ค่าเฉลี่ย (4.12) ต้องการผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีอุดมการณ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความยุติธรรม รองลงมาปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย (3.65) ต้องการการฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ การเยี่ยมชมเกษตรกร และการประสานงานเครือข่ายและการตลาดแพะ และปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม ค่าเฉลี่ย (2.82) ต้องการด้านตลาดรองรับแพะ ช่องทางการจำหน่ายและแหล่งเงินทุน

เกษตรกรที่มีความแตกต่างกันในด้านจำนวนแพะ พื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และรายได้จากการเลี้ยงแพะที่แตกต่างกัน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การเลี้ยงแพะ เครือข่าย จังหวัดหนองบัวลำภู

เลขทะเบียนวิชาการ :

1/ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000

2/ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

A Study of Factors Affecting Operation of Goat Farmers Network in Nong Bua Lamphu Province.

Titinan Visetvongsa^{1/} Mangkorn Bunkham^{2/}

Abstract

This study , It is aimed at the basic personal condition. Raising conditions and factors related to the operation of the goat herder network in Nong Bua Lamphu Province. Samples used in the study included goat herder network operations with the Livestock office in Nong Bau Lamphu Province . Fiscal year 2021 , 217 people. By storing information on specific topics 3 items contained information on basic social characteristics and farmers economics, goat herder farming conditions and factors of goat herder network operations in Nong Bau Lamphu Province.

The study found that the goat herder in Nong Bau Lamphu mostly were male, the average age of was 47.65 years , half of them graduated from grade 6 , marriage status , there were family members with an average of 4.84 , Buddhism , percentage of farmers' associations 87.56. Average farm feeding area of 5.62 , raising goats was a secondary occupation, the average income was 60,577.63 baht per year, he average expenditure on goat raising was 37,634.28 baht, less than 5 years of goat farming experience , the total number of goats averaged 29.87 per case. The characteristics of goat production were mixed together. The model of raising goats was semi-locked and semi-released. There was an average feed crop of 3.36 rai per person. The main objective was to raise goats for sale through group networks. Used own funds to raise goats. Recieved the most knowledge from livestock officials 96.77 .

Cost issues were the most common. Their opinions that factors most related to the operation of the goat herder network in Nong Bau Lamphu Province were : Aggregation factor Farmer's Network (4.12) , Needed a leader with human relations, ideals, honesty and justice. Second, factors in promoting and developing goat farming in the area (3.65) , needed training to provide academic knowledge visit to farmers and network coordination and goat marketing and factors in farming and farm management (2.82) ,wanted to support the market for goats distribution channel and funding sources.

Farmers who differ in the number of goats, hold area for raising goats ,group membership and income from raising different goats. Had the factors related to the operation of the goat farmer's network in Nong Bua Lamphu Province was different Statistically significant at the .05 level

Keywords : raising goat , networks , Nong Bua Lamphu Province

---

Research Project No :

Nong Bua Lamphu Livestock Office, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province 39000

Nakhon Ratchasima Livestock Office, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province 30000

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความสำคัญและข้อมูลการเลี้ยงแพะในจังหวัดหนองบัวลำภู	5
2.2 การเลี้ยงและการจัดการแพะ	5
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย	7
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา	9
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร	10
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	14
3.1 รูปแบบการทำวิจัย	14
3.2 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	14
3.3 เครื่องมือที่ใช้	14
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	15

บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	17
4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร	17
4.2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร	24
4.3 ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัด หนองบัวลำภู	33
4.4 ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายฯ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจฯ	39
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	46
5.1 บทสรุป	46
5.2 ข้อเสนอแนะ	48
กิตติกรรมประกาศ	50
เอกสารอ้างอิง	51
ภาคผนวก	52

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูล	14
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม	17
ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	19
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร	24
ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร	30
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลระดับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะ	31
ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ	33
ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม	39
ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ	41
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม	43
ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ	44

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอาชีพการเลี้ยงแพะ ถือเป็นอาชีพการเลี้ยงสัตว์ที่มีความสำคัญอีกหนึ่งอาชีพ รองจากการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจชนิดอื่น โดยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2562 เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ จำนวน 65,850 คน ปี 2563 จำนวน 71,039 คน มีเกษตรกรเพิ่มขึ้นอัตรา (ร้อยละ 7.88) ซึ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขต 9 จำนวน 44,356 คน (ร้อยละ 62.44) สำหรับพื้นที่เขต 4 มีเกษตรกร จำนวน 2,015 คน (ร้อยละ 3.05) และพื้นที่เขต 3 มีเกษตรกร จำนวน 3,760 คน (ร้อยละ 5.70) ในปี 2562 มีการเลี้ยงแพะ จำนวน 832,533 ตัว ปี 2563 มีการเลี้ยงแพะ จำนวน 962,884 ตัว มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นอัตรา (ร้อยละ 15.66) ซึ่งในพื้นที่เขต 9 เลี้ยงแพะมากที่สุด จำนวน 250,330 ตัว (ร้อยละ 26.00) สำหรับพื้นที่เขต 4 มีการเลี้ยงแพะ จำนวน 42,268 ตัว (ร้อยละ 4.38) และพื้นที่เขต 3 มีการเลี้ยงแพะ จำนวน 97,311 คน (ร้อยละ 10.10) (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมปศุสัตว์, 2563) เนื่องจากรัฐบาลได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการไทยเข้มแข็ง การเลี้ยงแพะจึงได้ขยายพื้นที่เลี้ยง จากเดิมซึ่งเลี้ยงกันมากในพื้นที่ภาคใต้ เริ่มมีการเลี้ยงมากขึ้นในพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งตามนโยบายของกรมปศุสัตว์ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ รายชนิตสัตว์ ภายใต้ยุทธศาสตร์แพะ ปี 2560 – 2564 (กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2563) ได้ดำเนินงานโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาด แพะ โครงการพัฒนาการเลี้ยงแพะนม โครงการจัดงานแพะแห่งชาติ โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนา ไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ (การเลี้ยงแพะ) โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกพืชอาหาร สัตว์ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์และกิจการที่เกี่ยวข้องภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมปศุสัตว์ กับ ธ.ก.ส. รวมทั้งการส่งเสริมถ่ายทอดให้ความรู้ด้านการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ การใช้ เทคโนโลยีชีวภาพ (การผสมเทียม การย้ายฝากตัวอ่อน) การจัดการเลี้ยงดูในระยะต่าง ๆ การจัดการ ฟาร์ม การป้องกันและการควบคุมโรคระบาด การจัดการอาหารสัตว์ การแปรรูป การจัดจำหน่าย และการตลาด

จังหวัดหนองบัวลำภู มีเกษตรกรให้ความสนใจในการเลี้ยงแพะเพิ่มจากเดิมมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดหนองบัวลำภู เกษตรกรเลี้ยงแพะ จำนวน 48 คน แพะ 872 ตัว ในปี พ.ศ. 2562 เกษตรกรเลี้ยงแพะ จำนวน 144 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 200) แพะ 1,470 ตัว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 68.57) ในปี พ.ศ. 2563 เกษตรกรเลี้ยงแพะ 175 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.52) แพะ 3,042 ตัว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 106.93) และในปี พ.ศ. 2564 เกษตรกรเลี้ยงแพะ 217 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.41) แพะ 6,836 ตัว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 124.72) (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู, 2564)

ซึ่งจังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงแพะสำหรับเกษตรกรผ่านโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู บรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด ปี 2565 และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพปศุสัตว์ และโครงการพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาดแพะ

อย่างไรก็ตาม การที่จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ เกิดประโยชน์กับตัวเกษตรกรเองอย่างสูงสุด จะต้องดำเนินการภายใต้กิจกรรมการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่กรมปศุสัตว์จึงได้กำหนดเป้าหมาย ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการและวัตถุประสงค์ของเครือข่ายฯ ซึ่งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการประชุมและจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปี 2564 ขึ้น ซึ่งเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 กลุ่ม เกษตรกร 190 คน (ร้อยละ 87.55) แพะ 6,493 ตัว (ร้อยละ 94.98) และเกษตรกรที่ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน 27 คน (ร้อยละ 12.44) แพะ 343 ตัว (ร้อยละ 5.01) รวม เกษตรกร 217 คน แพะ 6,836 ตัว ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในกลุ่มของตนเอง ยังไม่มีการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับกลุ่มอื่น ดังนั้น จึงเห็น ควรที่จะมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อที่จะทำให้ทราบข้อมูล ด้านต่างๆของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ไปประมวลผล เป็นประโยชน์ในการ วางแผนการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

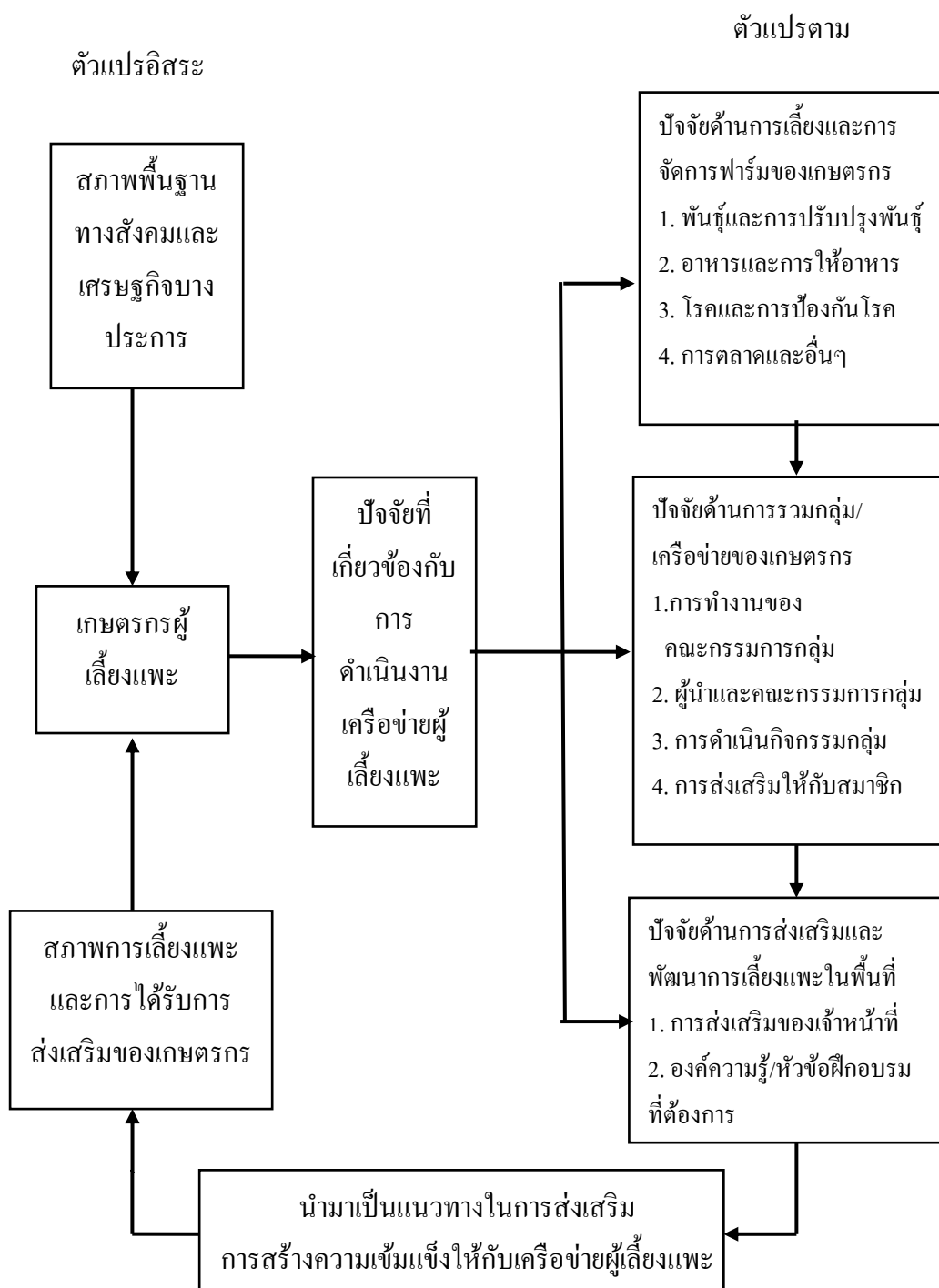
1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู
4. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะฯ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่แตกต่างกัน

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดหนองบัวลำภู สภาพการเลี้ยงแพะและการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มของเกษตรกร ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาลูกเลี้ยงแพะในพื้นที่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ประชากรในการศึกษา ได้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 217 ราย ครอบคลุม ทั้ง 6 อำเภอ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จากประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกหน่วยในขอบเขตที่ศึกษา ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึง เดือนธันวาคม 2564

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะและการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ประกอบด้วยปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มของเกษตรกร ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ หมายถึง วิชากิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ที่รวมตัวกันมีวัตถุประสงค์ร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิชากิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในเครือข่าย

วิชากิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ หมายถึง กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะที่จดทะเบียนวิชากิจชุมชนและร่วม โครงการพัฒนาเครือข่ายการผลิตแพะและการตลาดแพะ กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ปีงบประมาณ 2564

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เลี้ยงแพะและเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

การได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงแพะ หมายถึง การได้รับประโยชน์ทั้งหมดจากแพะที่เลี้ยง เช่น การจำหน่ายแพะ และการบริโภคหรือใช้ประกอบพิธีกรรมศาสนาในครัวเรือน การคัดแพะไว้เลี้ยงขยายพันธุ์ รวมทั้งได้จำหน่ายหรือนำมูลแพะไปใช้ประโยชน์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภู

2. ทราบระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู นำผลการศึกษาไปกำหนด แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ

บทที่ 2

ตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร ตำรา ที่เป็นทฤษฎี หลักการ แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบและข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ วิจัย และสนับสนุนการศึกษาดังนี้

2.1 ความสำคัญและข้อมูลการเลี้ยงแพะในจังหวัดหนองบัวลำภู

แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก สามารถปล่อยให้กินหญ้า วัชพืช ใบไม้ ในสวนยางพารา สวนปาล์ม หรือสวนผลไม้ จึงมีต้นทุนที่ต่ำ ผสมพันธุ์เร็ว มักให้ลูกแฝด ทำให้ได้ผลตอบแทนเร็ว เนื่องจากแพะใช้ระยะเวลาสั้นกว่าเลี้ยงโค-กระบือ และต้นทุนในการเลี้ยงต่ำกว่า แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ปี 2563 มีเกษตรกร ผู้เลี้ยงแพะ 71,039 คน จำนวนแพะรวม 962,884 ตัว (ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์. 2563) จังหวัดหนองบัวลำภู มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ และจำนวนแพะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2564 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ 217 คน จำนวนแพะ 6,836 ตัว ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 กลุ่ม เกษตรกร 190 คน (ร้อยละ 87.55)แพะ 6,493 ตัว (ร้อยละ 94.98) และเกษตรกรที่ยัง ไม่ได้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน 27 คน (ร้อยละ 12.44) แพะ 343 ตัว (ร้อยละ 5.01) (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู, 2564)

2.2 การเลี้ยงและการจัดการแพะ

พันธุ์แพะที่เลี้ยงในประเทศไทย

แพะเนื้อ

1. พันธุ์พื้นเมือง (Thai native goat) ตัวมีขนาดเล็กมีสีหลากหลาย ใบหูเล็กตั้ง สามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดปี ตกลูกปีละ 2 ครอก ให้ลูกแฝดสูง ใช้พื้นที่เลี้ยงต่อตัวน้อย มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม กินอาหารพวกพืชได้หลายชนิด

2. พันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian) เป็นแพะที่ให้ทั้งเนื้อและนม มีสีที่หลาย ทั้งสีแดง ในตัว หรือมีสีต่าง สันจมูกโค้งนูน ใบหูยาวปรกกลม กรมปศุสัตว์ นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

3. พันธุ์บอร์ (Boer) เป็นแพะพันธุ์เนื้อขนาดใหญ่ โตเร็ว มีความแข็งแรง ทนทาน หากินเก่ง ลักษณะเด่นคือมีลำตัวสีขาว หัวและคอสีแดง สันจมูกโค้งนูน ใบหูยาวปรก กรมปศุสัตว์ ได้นำเข้ามาในปี 2539 จากประเทศแอฟริกาใต้

4. พันธุ์แบลคเบงกอล (Black Bengal) รัฐบาลประเทศบังกลาเทศได้นำเข้ามาถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นแพะเนื้อ มีขนสั้นสีดำหรือสีน้ำตาลเข้ม ใบหูเล็ก ขี้ตั้ง มักจะตกลูกแฝด สามารถผสมพันธุ์ได้ทั้งปี ส่วนเนื้อมีคุณภาพและรสชาติดี หนังมีคุณภาพ

5. พันธุ์จัมนาปารี (Jamunapari) จัดเป็นแพะพันธุ์ที่สูงและสวยที่สุดของอินเดีย เป็นพันธุ์กึ่งเนื้อและนม มีสีที่หลากหลาย ขนลำตัวสั้นแต่มีขนยาวที่ส่วนท้าย มีใบหูกว้างและยาวปรกลง มีขนยาวที่บั้นท้าย

แพะนม

1. พันธุ์ซาแนน (Saanen) มีขนสั้น สีขาวครีมหรือน้ำตาลอ่อน ใบหูเล็กชี้ตั้งไปข้างหน้า ไม่มีเขา ทั้งเพศผู้และเพศเมีย เป็นราชินีแห่งแพะนม มีถิ่นกำเนิดในสวิสเซอร์แลนด์ กรมปศุสัตว์นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น

2. พันธุ์หลาวซาน (Laoshan) รัฐบาลจีนได้นำนมเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จำนวน 2 คู่ เป็นแพะนม มีขนสีขาวยาวเล็กน้อย หูสั้นชี้ตั้ง

3. แพะพันธุ์อัลไพน์ (Alpine) เป็นแพะนมถิ่นกำเนิดในสวิสเซอร์แลนด์และออสเตรีย มีลักษณะสันจมูกตรง ใบหูเล็กตั้ง สายพันธุ์อังกฤษมีสีดำ และมีแถบสีอ่อนที่ข้างคิ้ว และสายพันธุ์ฝรั่งเศส ลำตัวเป็นสีน้ำตาลดำ กรมปศุสัตว์นำเข้ามาจากสหรัฐอเมริกา ในปี 2540

4. แพะพันธุ์ทอกเกนเบิร์ก (Toggenburg) เป็นแพะนม สีช็อคโกแลต-โอวัลติน และมีแถบสีอ่อน ที่ข้างคิ้วหรือแก้ม สันจมูกตรง ใบหูเล็กสั้นและตั้ง ถิ่นกำเนิดอยู่ในสวิสเซอร์แลนด์ กรมปศุสัตว์นำเข้ามาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2540

รูปแบบการเลี้ยงแพะ การเลี้ยงแพะโดยทั่วไปสามารถแบ่งรูปแบบการเลี้ยงได้ 4 แบบ ดังนี้

1. การเลี้ยงแบบปล่อย ให้แพะหากินเองตามธรรมชาติ และผสมพันธุ์เอง มักเลี้ยงบริเวณที่มีหญ้า กลางวันจะค่อนให้อยู่ที่มีร่มเงา มักไม่มีการสร้างคอกหรือโรงเรือน แต่จะปล่อยให้อาศัยตามร่มไม้

2. การเลี้ยงแบบผูกล้าม เป็นการผูกล้ามแพะไว้กับที่ อาจเป็นหลักไม้ปักหรือเป็นต้นไม้หรือต้นไม้ ที่บริเวณโดยรอบมีหญ้าให้แพะกินเพียงพอ วันหนึ่งอาจมีการย้าย 2-3 จุด เพื่อให้ได้กินหญ้าได้มาก ส่วนตอนเย็นจะย้ายมาขังคอก

3. การเลี้ยงแบบกึ่งขังคอก ลักษณะคล้ายการเลี้ยงแบบปล่อยแต่จะสร้างคอกหรือโรงเรือนสำหรับกักขังตอนกลางคืน โรงเรือนมีแต่หลังคาเท่านั้น ตอนเช้าค่อนให้แพะออกหากินตามทุ่งหรือที่มีหญ้า

4. การเลี้ยงแบบขังคอก เป็นการเลี้ยงในคอกหรือโรงเรือนตลอดเวลา โดยให้น้ำและอาหารในคอก แต่อาจมีการปล่อยแพะออกไปหากินข้างนอกบ้าง พื้นคอกมักยกสูง และลาดเอียงหรืออาจเป็นพื้นดินธรรมดา แต่มีกรงพื้นด้วยเกลบ

โรงเรือนและการเลี้ยง โรงเรือนควรตั้งในพื้นที่ดอน น้ำไม่ท่วม กันแดดกันฝน มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเท สะอาด และมีรั้วล้อมรอบ ควรยกพื้นสูงจากพื้นดิน 1.50 – 1.60 เมตร ปูพื้นด้วยไม้ระแนงขนาด 1 x 23 นิ้ว ร่องห่างของไม้ 1 นิ้ว เพื่อให้มูลแพะลอดผ่านได้สะดวก ภายในโรงเรือนประกอบด้วย รางหญ้า รางอาหารชั้น และภาชนะใส่น้ำ รวมทั้งแขวนก้อนเกลือแร่ให้แพะแทะเลียกิน

อาหารและการให้อาหาร แรกเกิด – อายุ 3 วัน ให้กินนม น้ำเหลืองเต็มที่วันละ 3 – 5 ครั้ง อายุ 4 วัน – 2 สัปดาห์ ให้กินนมแพะ 0.5 – 1 ลิตรต่อตัว แบ่งให้วันละ 3 ครั้ง เสริมด้วยวิตามิน + แร่ธาตุ อายุ 2 – 6 สัปดาห์ ให้กินนมสดหรือนมเทียม 0.5 – 1 ลิตรต่อตัว แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง อาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 22 เริ่มให้วันละน้อยก่อน แล้วค่อยๆ เพิ่มปริมาณขึ้นหญ้าแห้งผสมถั่วหรือหญ้าสด ให้กินเต็มที่เสริมด้วยวิตามิน + แร่ธาตุ อายุ 4 เดือน – ให้ลูก ให้กินอาหารหยาบ เช่นหญ้าสด ให้กินเต็มที่ เสริมด้วย วิตามิน+แร่ธาตุผสมอาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 16-18 สำหรับ แม่พันธุ์ ระยะให้นม อาหารหยาบ ให้กินเต็มที่ วิตามิน + แร่ธาตุผสมน้ำอาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 16-18 ขึ้นกับปริมาณน้ำนมที่รีดได้ โดยให้อาหาร 0.3 – 0.5 กก./น้ำนมที่รีดได้ 1 ลิตรน้ำ ใสภาชนะจัดให้สามารถดื่มกินได้ตลอดเวลา

โรคและการป้องกันโรค

โรคพยาธิ ควรถ่ายพยาธิทุก 3 เดือน โดยใช้ยาถ่ายพยาธิที่จำหน่ายทั่วไป ทั้งแบบกรอก (กำจัดพยาธิภายนอก) และแบบฉีด (กำจัดพยาธิภายใน)

โรคแท้งติดต่อ ในแพะมักเกิดจากเชื้อ *Brucella melitensis* คนก็สามารถติดโรคนี้ได้จากการบริโภคน้ำนมและผลิตภัณฑ์นม เช่น ครีม เนย ที่ได้จากแพะที่เป็นโรคและไม่ได้ผ่านขบวนการฆ่าเชื้อโรคก่อนอาการ แพะเกิดการแท้งลูกหรือคลอดลูกที่ไม่ค่อยจะแข็งแรงออกมา และมักจะมีน้ำเมือกไหลมาจากช่องคลอดนานเป็นเวลา 2-3 สัปดาห์ เดินกะโผลกกะเผลก เต้านมอักเสบ น้ำหนักลด ขนแห้ง และเป็นหมันการติดต่อโดยการสืบพันธุ์ การเลียอวัยวะสืบพันธุ์ของตัวอื่น การกินอาหารและน้ำดื่มที่มีเชื้อโรคปนอยู่เชื่อนี้จะมีในน้ำเมือกสัตว์ ปัสสาวะ และซากลูกสัตว์ ที่แท้งออกมา

โรคมงคลต่อเทียม หรือโรคเมลิออยโตซิส ส่วนใหญ่จะพบโรคนี้ในประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนหรือเขตร้อนชื้น สามารถติดคนและสัตว์ได้ อาการปวดหัว เบื่ออาหาร ปวดตามตัว และมีอาการทางระบบหายใจ รวมทั้งมีไข้ ไอ บางครั้งมีเลือดปน เจ็บหน้าอก มีแผลหลุมในช่องจมูก มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ มีแนวโน้มที่จะติดเชื้อเข้าสู่กระแสเลือดและอาจตายได้หากไม่ได้รับการรักษาการติดต่อจากการสัมผัสเชื้อโดยตรง การหายใจ หรือการกินอาหารหรือน้ำ ที่ปนเปื้อนเชื้อ และสามารถติดต่อผ่านการสัมผัสเลือดหรือของเหลวจากร่างกาย (ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำมูก น้ำนม) ของคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อ (กรมปศุสัตว์, 2559)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

ความหมายของเครือข่าย คือการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน มีการจัดระเบียบ โครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ มีความเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐาน ของความเคารพสิทธิ เชื่อถือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้ องค์ประกอบของเครือข่าย

1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception) คือมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหา และมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันประสบปัญหาอย่างเดียวกัน หรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน มีการรับรู้ร่วมกัน ซึ่งสมาชิกเครือข่ายอาจจะมีความเห็นที่ต่างกันได้ เพราะจะช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงานแต่ความเห็นต่างต่างนั้น ต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) สมาชิกต้องมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน เพื่อให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ ถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุด

3. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests/benefits) ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น พึงระลึกว่าเมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders participation) เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย สถานะของสมาชิกเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน โดยทุกคน อยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนมากกว่าในลักษณะเจ้านายลูกน้อง

5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) สมาชิกของเครือข่ายต้องสร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน นำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้น ในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

6. การเกี่ยวพันพึ่งพากัน (Interdependence) การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จึงจำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มได้

7. มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะ พูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ควรเป็นการ

แลกเปลี่ยนกันมากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

[http://www.loei.go.th/TH/attachments/article/5516/\(Networking\).pdf](http://www.loei.go.th/TH/attachments/article/5516/(Networking).pdf)

ประเภทของเครือข่าย แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกัน หรือประสบกับปัญหาเดียวกันมาก่อนเข้ามารวมตัวกัน เครือข่ายนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติเป็นคนในชุมชน หรือมาจากภูมิลำเนาเดียวกัน วัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันมาก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายตัวพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์มากขึ้น มักใช้เวลาสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

เครือข่ายจัดตั้ง มักจะมีความเกี่ยวพันกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐ อยู่ในกรอบความคิดเดิม ที่ใช้กลไกของรัฐ ผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว ส่วนมากสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้มีพื้นฐานความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้าร่วม โครงการ แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลง เมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อตั้ง

เครือข่ายวิวัฒนาการ เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ เริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกัน ด้วยวัตถุประสงค์กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่นๆ มา แล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่นเครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียน สร้างเสริมสุขภาพ (ขนิษฐา กาญจนรังสีสินนท์, <http://www.northphc.org/doc/net.ppt>)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา

ความหมายของปัญหา ปัญหา หมายถึง ความยุ่งยากที่จะต้องแก้ไข สถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เหตุการณ์ที่เป็นไปไม่ตรงตามคาดหวังโดยไม่ทราบสาเหตุ การที่มนุษย์ไม่รู้จักริธีทำอย่างไร จึงจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนด เหตุการณ์หันเหเบี่ยงเบนจากที่ควรจะเป็น หรือความแตกต่างระหว่างสภาวะที่เกิดจริงกับสภาวะที่ตั้งเป้าหมายว่าควรจะเป็น

ความสำคัญของหัวข้อปัญหา การศึกษาเพื่อเข้าใจชัดเจนว่า “ปัญหาคืออะไร” และ “อะไรคือปัญหา” นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุด เพราะเมื่อสามารถระบุปัญหาได้ถูกต้องแน่ชัดตรงประเด็น ก็เท่ากับสามารถแก้ปัญหาลุล่วงเสร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ส่วนมากปัญหาที่มีอาจแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปได้ สาเหตุเพราะไม่สามารถสืบเสาะหาได้ ว่าอะไรคือตัวปัญหาแท้จริง

กระบวนการแก้ปัญหา ในการแก้ปัญหาคงต้องพยายามค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา แล้วมุ่งเน้นแก้สาเหตุแห่งปัญหาให้หมดสิ้น เมื่อทำได้ดังนี้แล้ว ก็เท่ากับว่าปัญหาได้รับการแก้ไข โดยปริยาย การแก้ไขสาเหตุแห่งปัญหาจะต้องแก้ไขให้ครบระบบ ถ้าแก้เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง ปัญหา ก็จะยังคงมีอยู่ ไม่จบสิ้น การระบุปัญหานั้นเป็นขั้นตอนแรก และขั้นตอนสำคัญที่สุดของกระบวนการแก้ปัญหา ดังนั้นการที่จะสามารถระบุปัญหา ได้ชัดเจนเป็นปัญหาถูกต้องแท้จริง มีความสมบูรณ์ครบถ้วน นอกจากกำหนดหัวข้อแล้ว ควรจะต้องพิจารณา และดำเนินการตามหัวข้ออื่นเพิ่มต่อไปอีก ดังนี้ 1. กำหนดหัวข้อปัญหา 2. กำหนดสภาพแห่งปัญหา 3. กำหนดวัตถุประสงค์ 4. กำหนดบทบาทของผู้แก้ปัญหา (คุษฎี นรสาส์วัต , 2560)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร

กลุ่ม หมายถึง คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีลักษณะบางอย่างเหมือนกัน มีความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความสนใจ ดำเนินการหรือร่วมปรึกษากันหรืออย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ในความหมายของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ กลุ่ม หมายถึงการรวมตัวของบุคคลที่มีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน และดำเนินการบางอย่างร่วมกัน การรวมตัวของบุคคลในที่นี้ อาจหมายถึงการรวมตัวของบุคคลในชุมชน หรือบุคคลทั้งในและนอกชุมชน หรือการรวมตัวระหว่างกลุ่มต่อกลุ่มทั้งในและนอกชุมชนก็ได้

ความจำเป็นที่ต้องมีการรวมกลุ่มในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ก็เพื่อที่จะทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมและก่อให้เกิดการขยายผลการดำเนินงานในวงกว้าง พลังในการขับเคลื่อนกิจกรรม ไม่ได้หมายถึงเฉพาะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างอำนาจในการต่อรอง สร้างกระบวนการ ทัศนวิสัยทัศน์และเปิดมุมมองใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เป็นการเพิ่มโอกาสในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มด้วย

องค์ประกอบที่ทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพ

1. การมีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ คือการที่คนในกลุ่มมีแนวคิดเดียวกัน หรือมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์และการรวมตัวของกลุ่มให้พยายามปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคน จนสุดความสามารถ เพื่อจะบรรลุอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ที่มีร่วมกันโดย ไม่แตกแยก

2. การมีเป้าหมายเดียวกัน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน จะทำให้สมาชิกในกลุ่มมีทิศทางดำเนินงานที่สอดคล้องกันเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น เน้นให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของกลุ่มมากกว่าทรัพย์สินหรือสิ่งมีค่าทางวัตถุ เพื่อขจัดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง

3. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ เป็นเงื่อนไขที่ทำให้สมาชิกมีสำนึกความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม และตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกัน เกิดการรับรู้ ตัดสินใจและร่วม

ลงมือปฏิบัติในนามของกลุ่ม หากดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความโปร่งใส เปิดเผยและมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม จะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง

4. กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มมีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก มีแผนงานที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้าน ไม่เป็นการส่งเสริมหรือสร้างความขัดแย้ง และมีการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถบริหารจัดการได้ภายในกลุ่มโดยไม่ต้องพึ่งพิงปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอก ภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน

5. มีบรรยากาศที่เป็นมิตร มีความรัก เอื้ออาทร สมานฉันท์และสามัคคี ความรักและความสมานฉันท์จะเป็นเหตุให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

6. ระบบการสื่อสารของกลุ่มควรเป็นแนวราบไม่ใช่แนวดิ่ง เนื่องจากจะทำให้เกิดความรู้สึกเท่าเทียมกัน และยอมให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ไม่เหมือนลูกบังคับมีความรัก

7. ผู้นำ สมาชิกของกลุ่มและคนทั่วไปในชุมชน

- มีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ เสียสละ มีวิสัยทัศน์

- สมาชิกกลุ่มในกลุ่ม พร้อมทั้งจะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางความคิด การวางแผน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล โดยปฏิบัติหน้าที่ ของคนได้อย่างดี เชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก มีความไว้วางใจกัน โดยสมาชิกในกลุ่มยอมรับข้อเสนอแนะ คำวิจารณ์ ข้อมูล และการติชมซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือกันและกันเสมอ

- คนทั่วไปในชุมชน หรือกลุ่มคนที่คอยเฝ้า ติดตาม วิพากษ์วิจารณ์ ที่พร้อมจะเข้าร่วมหรือสนับสนุนกลุ่ม

8. มีงบประมาณดำเนินงานที่เพียงพอ ซึ่งในระยะแรกอาจต้องระดมเงินจากสมาชิกกลุ่ม หรือขอรับการสนับสนุนจากภายนอกเพื่อใช้ในกิจกรรมแรกเริ่ม (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเทศบาลตำบลเวียงพางคำ, ม.ป.ป.)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มานพ โชคดี (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ กรณีศึกษากลุ่ม เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมกับสมาชิก 2) ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม และ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารงานของกลุ่ม

บุญส่ง รัตนพร (2557) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดพะเนื่อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงพะเนื่อ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงพะเนื่อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.86 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงพะเนื่อเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์ในการเลี้ยงพะเนื่อเฉลี่ย 5.18 ปี

มีวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่าย และเลี้ยงขุนควบคู่กัน รูปแบบการเลี้ยงแพะเป็นกึ่งขังกึ่งปล่อย ใช้พื้นที่เลี้ยงแพะเฉลี่ย 7.71 ไร่ มีจำนวนแพะในฟาร์มปัจจุบันเฉลี่ยคนละ 40.71 ตัว ระยะเวลาที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแพะเฉลี่ย 2.91 ปี หลังเข้าร่วมมีความสะดวกในการเลี้ยงแพะ จำนวนแพะที่เลี้ยง อัตราการให้ลูกแพะ/แม่/ปี อัตราการเลี้ยงรอดของแพะ การพัฒนาคุณภาพการเลี้ยง ความสะดวกในการจำหน่ายแพะ และการต่อรองราคาจำหน่ายแพะในฟาร์มมีเพิ่มมากขึ้น แหล่งจำหน่ายผลผลิตแพะส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าแพะในอำเภอ/จังหวัด แพะที่นิยมซื้อขายมีขนาดน้ำหนัก 20-25 กก./ตัว พ่อค้าแพะนำแพะที่รับซื้อส่วนใหญ่จำหน่ายเพื่อบริโภคในท้องถิ่น มีเพียงบางส่วนที่ส่งจำหน่ายต่างจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนด้านสุขภาพแพะ มีปัญหาโรคพยาธิ/โรคติดต่อ ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจำหน่ายและตลาดแพะ มีปัญหาแพะราคาถูก ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการรับสนับสนุนคือ แพะพ่อพันธุ์สายเลือดสูง การเจาะเลือด การตรวจบริการสุขภาพแพะ การตลาด โรงเชือดแพะเลี้ยงจำหน่ายเนื้อแพะ และการแปรรูปในจังหวัด

รักษิณา สัตย์ชาพงษ์ และรักษิธรรม พงษ์แก้ว (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรมแพะ เกษะ จังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุในช่วง 41-50 ปี จบการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะน้อยกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาหารและการให้อาหารแพะ และมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานด้านการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะทั้งหมดเฉลี่ย 5.20 ไร่ เลี้ยงแพะเป็นอาชีพรอง มีจำนวนแพะทั้งหมดโดยเฉลี่ย 44.50 ตัว/คน แรงงานในการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นแรงงานภายในครอบครัว มีรายได้ / ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะทั้งหมด เฉลี่ย 50,382.20 บาท/ปี มีรายจ่ายในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 25,682.00 บาท/ปี ใช้เงินทุนของตนเองในการเลี้ยงแพะ โดยปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่วนด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ พบว่าปัญหาผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดเป็นปัญหามากที่สุด ต้องการการฝึกอบรมในหลักสูตรการตลาดและการจำหน่ายมากที่สุด โดยเกษตรกรมีความต้องการให้มีการกำหนดราคาซื้อขายแพะทุกประเภทอย่างเป็นธรรม นอกจากนั้นยังต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร อย่างเต็มกำลังความสามารถ และมีความคิดเห็นว่าจะสร้างความเข้มแข็งในชมรมมากที่สุด คือส่งเสริมการสร้างคุณธรรมให้กับสมาชิกเพื่อให้มีความซื่อสัตย์ต่อกันมีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

สุธา โอมณี (2559) ได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า ผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมันและสวนยางเป็นหลัก เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะอยู่ระหว่าง 1-3 ปี ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก วัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์แพะเนื้อลูกผสม ฟาร์มขนาดเล็กใช้วิธีการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด ส่วนฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ ใช้วิธีการเลี้ยงแพะแบบขังคอกตลอดเวลามากที่สุด เกษตรกรใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง มีการรวมกลุ่ม และมีการจัดตั้งชมรมผู้เลี้ยงแพะแหล่งอาหารหลัก ที่ใช้ คือทางปาล์มน้ำมัน รองลงมาคือกระถิน แหล่งจำหน่ายแพะเนื้อ เกษตรกรสามารถแบ่งได้เป็น 3 แหล่ง คือ (1) ภายในจังหวัด โดยจำหน่ายแพะให้กับผู้บริโภครือพ่อค้าคนกลาง (2) ภายในจังหวัดและแหล่งต่างจังหวัด และ (3) แหล่งต่างจังหวัด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายแพะภายในจังหวัด ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือด้านการตลาด โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ร้อยละ 95.65 ที่ไม่ทราบแหล่งจำหน่ายแพะที่แน่นอน รองลงมาคือด้านสุขภาพแพะ โรคและพยาธิ ทำให้มีการสูญเสียแพะภายในฟาร์ม

นิรุจน์ พันธุ์ศรี และพิสมัย พงษ์วัน (2562) ได้ศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็น เพศชาย อายุเฉลี่ย 43 ปี การศึกษาสูงสุด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย อาชีพที่ทำรายได้สูงสุดให้แก่เกษตรกรคือ ทำนา เคยเข้ารับการอบรมการเลี้ยงแพะ กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเข้ารับการอบรมอย่างน้อย 2 ครั้ง/ราย รูปแบบการเลี้ยงแพะร้อยละ 55 เป็นสมาชิกกลุ่ม แพะที่เลี้ยงส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 8 - 49 ตัว มีพื้นที่ในการเลี้ยงแพะ 2.44 ไร่ ลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอก สลับปล่อยในแปลงหญ้า ใช้พ่อพันธุ์ในการผสมพันธุ์ มีรายได้ จากการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 22,911.76 บาท/ปี ราคาแพะเฉลี่ย 107.21 บาท/ กิโลกรัม จำหน่ายพ่อพันธุ์ ราคาเฉลี่ย 15,000 บาท/ตัว แม่พันธุ์ ราคา 5,500 บาท/ตัว การจำหน่ายแพะร้อยละ 70 จะจำหน่ายผ่านกลุ่มหรือสหกรณ์ เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ 2.42 ปี สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรในด้าน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะได้แก่ กลุ่มควรมีผู้นำที่ดี มีการบูรณาการและการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร มีปัจจัยพื้นฐานและสภาพทั่วไปที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงแพะ เช่นมีความหลากหลายของพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ ทั้งสภาพอากาศและภูมิประเทศ มีแพะพันธุ์ดี และมีระบบขนส่งที่สะดวก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) จัดเก็บข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 217 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 3 ตอน เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ สภาพการเลี้ยงแพะและการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 217 คน ซึ่งจำนวนประชากรของกลุ่มตัวอย่างมีไม่มาก จึงทำการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกหน่วยในขอบเขตประชากรที่ศึกษา

ตารางที่ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูล

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	อำเภอ	เกษตรกร (ราย)
1	วิสาหกิจชุมชนชนแพะเนือนามะเฟือง	เมือง	99
2	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแพะและเลี้ยงแกะเนือเหนือทานตะวัน	เมือง	49
3	วิสาหกิจผู้เลี้ยงแพะ โนนเมือง	นากลาง	13
4	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนิคมพัฒนา	โนนสัง	15
5	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะตำบลนาออก	ศรีบุญเรือง	14
6	เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอำเภอนาวัง	นาวัง	8
7	เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอำเภอสวรรณคูหา	สุวรรณคูหา	19
	รวม		217

3.3 เครื่องมือที่ใช้

ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้น โดยกำหนดกรอบแนวคิดและกำหนดผังการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากเนื้อหาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบสอบถามทางสังคมศาสตร์ ตรวจสอบ แก้ไขแบบสัมภาษณ์ หลังจากแก้ไขแล้วนำไปทดสอบ โดยสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดใกล้เคียงพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่า

ความเชื่อถือ (Reliability) จากนั้นนำมาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum)

2. ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร ใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และวัดระดับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะได้ประยุกต์ใช้วิธีการประเมินค่า (Rating Scale) แบบ Numerical Rating Scale (พวงรัตน์ ที่วิรัตน์, 2536) โดยกำหนดคะแนนเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540, หน้า 27-28) ทั้งนี้ได้แบ่งระดับปัญหาและอุปสรรค ออกเป็น 5 ระดับและให้คะแนน ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1

ปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ให้คะแนนเท่ากับ 2

ปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง ให้คะแนนเท่ากับ 3

ปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก ให้คะแนนเท่ากับ 4

ปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 5

สำหรับการกำหนดค่าเพื่อประเมินระดับความคิดเห็น โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานประเมินค่า (Applied Rating Scale) แบบ Numerical Scale นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

$$\text{พิสัยช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 ความหมายว่า มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 ความหมายว่า มีปัญหาและอุปสรรคน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ความหมายว่า มีปัญหาและอุปสรรคมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 ความหมายว่า มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด

3. ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ประกอบด้วยปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มของเกษตรกร ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร และปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ ซึ่งการวัดระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ใช้วิธีการประเมินค่า (Rating Scale) แบบ Numerical Rating Scale (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2536) โดยกำหนดคะแนนเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540, หน้า 27-28) ทั้งนี้ได้แบ่งระดับของปัจจัย เป็น 5 ระดับและให้คะแนน ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อย ให้คะแนนเท่ากับ 2

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง ให้คะแนนเท่ากับ 3

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมาก ให้คะแนนเท่ากับ 4

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 5

สำหรับการกำหนดค่าเพื่อประเมินระดับความคิดเห็น โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานประเมินค่า (Applied Rating Scale) แบบ Numerical Scale นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็น ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

$$\text{พิสัยช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 ความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 ความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 ความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 ความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่แตกต่างกัน โดยใช้ ค่าสถิติ t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำนวน 2 ค่า ค่า F-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำนวน 3 ค่า และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละคู่ใช้วิธี Scheffe' test โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ (สำเริง จันทสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2537)

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุปผลการศึกษาได้ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่แตกต่างกัน

4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	146	67.30
หญิง	71	32.70
2. อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	45	20.74
40 – 50 ปี	110	50.69
มากกว่า 50 ปี	62	28.57
ต่ำสุด 22 ปี สูงสุด 72 ปี เฉลี่ย 47.65 ปี S.D. = 8.82 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	28	12.90
ประถมศึกษาปีที่ 6	92	42.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	20.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	33	15.20
อนุปริญญา/ปวส.	6	2.80
ปริญญาตรี	13	6.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
4. สถานภาพ		
โสด	31	14.30
สมรส	173	79.70
หย่า/หม้าย	13	6.00
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด		
น้อยกว่า 4 คน	39	17.97
4 – 5 คน	108	49.77
มากกว่า 5 คน	70	32.26
ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 9 คน เฉลี่ย 4.84 คน S.D. = 1.78 คน		
6. ศาสนา		
พุทธ	217	100.00
อิสลาม	0	0.00
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ยังไม่ได้สังกัดกลุ่มเกษตร	27	12.44
สังกัดกลุ่มเกษตรกร	190	87.56
8. ตำแหน่งทางสังคม		
เกษตรกรทั่วไป	190	87.56
กรรมการกลุ่มเกษตรกร	8	3.69
อาสาปศุสัตว์, หมอдинอาสา, อาสาสมัคร เกษตร, อสม.	19	8.75

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 67.30 และ 32.70 ตามลำดับ อายุเฉลี่ย 47.65 ปี น้อยที่สุด 22 ปี มากที่สุด 72 ปี เกษตรกร ประมาณครึ่งหนึ่ง มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.69 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี และอายุน้อยกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 และ 20.74 ตามลำดับ จบการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 42.40 รองลงมา คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช. ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็น ร้อยละ 20.70, 15.20, 12.90, 6.00 และ 2.80 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็น ร้อยละ 79.70 รองลงมา มีสถานภาพ โสด และหย่า/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 14.30 และ 6.00 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.84 คน น้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 9 คน เกษตรกรประมาณ

ครั้งหนึ่งมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 49.77 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน และน้อยกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 และ 17.97 ตามลำดับ เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรส่วนใหญ่สังกัดกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 87.56 และยังไม่ได้สังกัดกลุ่มเกษตรกร คิดเป็น ร้อยละ 12.44 ตำแหน่งทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 87.56 รองลงมา เป็นอาสาปศุสัตว์, หมอдинอาสา, อาสาสมัครเกษตร, อสม. คิดเป็น ร้อยละ 8.75 และเป็นกรรมการกลุ่มเกษตรกร คิดเป็น ร้อยละ 3.69 ตามลำดับ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ นิรุจน์และพิสมัย (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 65 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43 ปี และสอดคล้องกับข้อมูลที่ รักษิณา และรักษธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ทพบุรี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 63.40 เป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 41 – 50 ปี จบการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 77.10 มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
1. ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตร		
น้อยกว่า 10 ไร่	52	23.96
10 – 20 ไร่	57	26.27
21 – 30 ไร่	84	38.71
มากกว่า 30 ไร่	24	11.06
(ต่ำสุด 1.2 ไร่ สูงสุด 65 ไร่ เฉลี่ย 25.49 ไร่ S.D. = 22.94 ไร่)		
2. ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ		
น้อยกว่า 3 ไร่	67	30.86
3 – 7 ไร่	95	43.78
มากกว่า 7 ไร่	55	25.36
(ต่ำสุด 0.5 ไร่ สูงสุด 19 ไร่ เฉลี่ย 5.62 ไร่ S.D. = 4.12 ไร่)		
3. อาชีพหลัก		
ทำนา/ทำไร่	174	80.20
ทำสวนผลไม้/พืชผัก	12	5.50
เลี้ยงปศุสัตว์	20	9.20
อื่นๆ (รับจ้าง, ค้าขาย, ข้าราชการ)	11	5.10

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
4. อาชีพพรอง		
ทำนา/ทำไร่	35	16.10
ทำสวนผลไม้/พืชผัก	25	11.50
ประมง	3	91.40
เลี้ยงปศุสัตว์	151	69.60
อื่นๆ (รับจ้าง,ค้าขาย,ข้าราชการ)	3	1.40
5. รายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ในปีที่ผ่านมา		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท	119	54.84
มากกว่า 60,000 บาท	98	45.16
(ต่ำสุด 28,860 บาท สูงสุด 185,200 บาท เฉลี่ย 60,577.63 บาท S.D. = 38,126.20 บาท)		
5.1 จากการจำหน่ายพ่อ – แม่พันธุ์แพะ		
ไม่มี	188	86.64
มี	29	13.36
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7,000 บาท	19	65.52
มากกว่า 7,000 บาท	10	34.48
(ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 18,000 บาท เฉลี่ย 6,995.44 บาท S.D. = 4,318.31 บาท)		
5.2 จากการจำหน่ายลูกแพะ		
ไม่มี	43	19.82
มี	174	80.18
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	95	54.60
มากกว่า 20,000 บาท	79	45.40
(ต่ำสุด 7,500 บาท สูงสุด 65,000 บาท เฉลี่ย 19,686.64 บาท S.D. = 23,252.86 บาท)		
5.3 จากการจำหน่ายแพะขุน		
ไม่มี	48	22.11
มี	169	77.89
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท	93	55.03
มากกว่า 30,000 บาท	76	44.97
(ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 95,000 บาท เฉลี่ย 30,194.01 บาท S.D. = 31,141.73 บาท)		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
5.4 จากการจำหน่ายพะพลด บาดเจ็บ		
ไม่มี	210	96.77
มี	7	3.23
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท	4	57.14
มากกว่า 2,000 บาท	3	42.86
(ต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 4,200 บาท เฉลี่ย 2,408.29 บาท S.D. = 1,278.64 บาท)		
5.5 จากการจำหน่ายมูลพะ		
ไม่มี	142	65.43
มี	75	34.57
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,300 บาท	45	60.00
มากกว่า 1,300 บาท	30	40.00
(ต่ำสุด 360 บาท สูงสุด 3,000 บาท เฉลี่ย 1,293.25 บาท S.D. = 1,251.60 บาท)		
6. รายจ่ายในการเลี้ยงพะในปีที่ผ่านมา		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000 บาท	130	59.90
มากกว่า 40,000 บาท	87	40.10
(ต่ำสุด 15,360 บาท สูงสุด 135,500 บาท เฉลี่ย 37,634.28 บาท S.D. = 32,234.63 บาท)		
6.1 ค่าใช้จ่ายด้านพันธุ์พะ		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	145	66.82
มากกว่า 15,000 บาท	72	33.18
(ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 45,000 บาท เฉลี่ย 13,428.57 บาท S.D. = 15,984.82 บาท)		
6.2 ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การเลี้ยง		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7,000 บาท	150	69.12
มากกว่า 7,000 บาท	67	30.88

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
(ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท เฉลี่ย 6,589.86 บาท S.D. = 11,266.24 บาท)		
6.3 ค่าใช้จ่ายด้านอาหารแพะ		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 13,000 บาท	182	83.87
มากกว่า 13,000 บาท	35	16.13
(ต่ำสุด 6,600 บาท สูงสุด 47,000 บาท เฉลี่ย 12,948.39 บาท S.D. = 13,257.06 บาท)		
6.4 ค่าใช้จ่ายด้านเวชภัณฑ์แพะ		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท	100	46.08
มากกว่า 2,000 บาท	117	53.92
(ต่ำสุด 760 บาท สูงสุด 3,500 บาท เฉลี่ย 1,994.65 บาท S.D. = 6,336.75 บาท)		
6.5 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ,แรงงาน)		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,500 บาท	119	54.84
มากกว่า 2,500 บาท	98	45.16
(ต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 5,000 บาท เฉลี่ย 2,672.81 บาท S.D. = 1,974.10 บาท)		

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกร มีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตร เฉลี่ย 25.49 ไร่ น้อยที่สุด 1.2 ไร่ มากที่สุด 65 ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตร 21-30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.71 รองลงมา 10 – 20 ไร่ น้อยกว่า 10 ไร่ และมากกว่า 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.27, 23.96, 11.06 ตามลำดับ เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 5.62 ไร่ น้อยที่สุด 0.5 ไร่ มากที่สุด 19 ไร่ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 3-7 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.78 รองลงมา มีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะน้อยกว่า 3 ไร่ และมากกว่า 7 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.86 และ 25.36 เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือทำนา/ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.20 รองลงมาคือเลี้ยงปลุสตัดว์ ทำสวนผลไม้/พืชผัก และอื่นๆ (รับจ้าง,ค้าขาย,ข้าราชการ) คิดเป็นร้อยละ 9.20, 5.50, และ 5.10 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพรองคือ เลี้ยงปลุสตัดว์ คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมาคือ ทำนา/ทำไร่ ทำสวนผลไม้/พืชผัก ทำประมง และอื่นๆ (รับจ้าง,ค้าขาย,ข้าราชการ)

คิดเป็นร้อยละ 16.10, 11.50, 1.40 และ 1.40 ตามลำดับ สอดคล้องกับนิรุจน์และพิสมัย (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 13.53 ไร่ ใช้สำหรับเลี้ยงแพะเฉลี่ย 2.44 ไร่ อาชีพที่ทำรายได้สูงสุดคือ อาชีพทำนา รองลงมาคือเลี้ยงปลุสสัตว์ และสอดคล้องกับรักษิณา และรักษธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตรทั้งหมด 19.50 ไร่ พื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.20 ไร่ อาชีพหลักส่วนใหญ่ของเกษตรกร คือทำนา/ทำไร่อาชีพรองส่วนใหญ่ คือเลี้ยงปลุสสัตว์

เกษตรกรมีรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ในปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 60,577.63 บาท/ปี น้อยที่สุด 28,860 บาท มากที่สุด 185,200 บาท เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.84 รองลงมามีรายได้มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.16 เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายพ่อ-แม่พันธุ์แพะ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.36 เฉลี่ย 6,995.44 บาท น้อยที่สุด 5,000 บาท มากที่สุด 18,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายลูกแพะ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 80.18 เฉลี่ย 19,686.64 บาท น้อยที่สุด 7,500 บาท มากที่สุด 65,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายแพะขุน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 77.89 เฉลี่ย 30,194.01 บาท น้อยที่สุด 15,000 บาท มากที่สุด 95,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายแพะขุน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 77.89 เฉลี่ย 30,194.01 บาท น้อยที่สุด 15,000 บาท มากที่สุด 95,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายแพะปลด บาดเจ็บ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 เฉลี่ย 2,408.29 บาท น้อยที่สุด 1,000 บาท มากที่สุด 4,200 บาท สอดคล้องกับ รักษิณา และรักษธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่าเกษตรกรมีรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะทั้งหมดเฉลี่ย 50,382.20 บาท/ปี และสอดคล้องกับบุญส่งและสิริพงษ์ (2555) ศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิถีตลาดแพะเนื้อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะ 94,217.22 บาท/ปี

เกษตรกรมีรายจ่ายในการเลี้ยงแพะในปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 37,634.28 บาท/ปี น้อยที่สุด 15,360 บาท มากที่สุด 135,500 บาท เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งมีรายจ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมามีรายจ่ายมากกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.10 เกษตรกรทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายด้านพันธุ์แพะ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เฉลี่ย 13,428.57 บาท น้อยที่สุด 5,000 บาท มากที่สุด 45,000 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 100.00 เฉลี่ย 6,589.86 บาท น้อยที่สุด 2,000 บาท มากที่สุด 35,000 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายด้านอาหารแพะ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เฉลี่ย 12,948.39 บาท น้อยที่สุด 6,600 บาท มากที่สุด 47,000 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายด้านเวชภัณฑ์แพะ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เฉลี่ย 1,994.65 บาท น้อยที่สุด 760 บาท มากที่สุด 3,500 บาท และเกษตรกรทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ

(ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง, แรงงาน) คิดเป็นร้อยละ 100.00 เฉลี่ย 2,672.81 บาท น้อยที่สุด 1,000 บาท มากที่สุด 5,000 บาท สอดคล้องกับรักษา และรักษธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายในการเลี้ยงแพะทั้งหมด เฉลี่ย 25,682.00 บาท/ปี รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 3

4.2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ และการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
1. ปีที่เริ่มดำเนินการเลี้ยงแพะ		
ปี 2560	25	11.50
ปี 2561	23	10.60
ปี 2562	96	44.20
ปี 2563	31	14.30
ปี 2564	42	19.40
2. แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ		
มีความสนใจ	163	75.12
การชักชวน/เชิญชวน/ประชาสัมพันธ์	54	24.88
3. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะ		
เพื่อจำหน่าย	217	100.00
เพื่อบริโภคในครัวเรือน	0	0.00
เพื่อต้องการมูลแพะเป็นปุ๋ย	0	0.00
4. จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25 ตัว	65	29.95
26 - 35 ตัว	78	35.95
มากกว่า 35 ตัว	74	34.10
(ต่ำสุด 5 ตัว สูงสุด 70 ตัว เฉลี่ย 29.87 ตัว S.D. = 14.28 ตัว)		
4.1 แพะพ่อพันธุ์		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ตัว	45	20.74
มากกว่า 2 ตัว	172	79.26
(ต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 5 ตัว เฉลี่ย 1.69 ตัว S.D. = 1.77 ตัว)		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
4.2 แพะแม่พันธุ์		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ตัว	73	33.64
มากกว่า 15 ตัว	144	66.36
(ต่ำสุด 2 ตัว สูงสุด 30 ตัว เฉลี่ย 13.85 ตัว S.D. = 8.13 ตัว)		
4.3 แพะแรกเกิด – หย่านม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัว	105	48.38
มากกว่า 10 ตัว	112	51.62
(ต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 23 ตัว เฉลี่ย 9.34 ตัว S.D. = 7.62 ตัว)		
4.4 แพะรุ่น		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ตัว	73	33.64
มากกว่า 5 ตัว	144	66.36
(ต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 12 ตัว เฉลี่ย 4.99 ตัว S.D. = 3.91 ตัว)		
5. ลักษณะการผลิตแพะ		
เลี้ยงเพื่อผลิตลูกแพะ	29	13.36
เลี้ยงเพื่อจำหน่ายแพะขุน	24	11.05
เลี้ยงเพื่อจำหน่ายพ่อแม่พันธุ์	19	8.75
ผสมผสานควบคู่กันไป	145	66.84
6. รูปแบบการเลี้ยงแพะ		
เลี้ยงแบบขังคอก	95	43.78
เลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า	116	53.46
เลี้ยงแบบไล่ต้อน	6	2.76
7. แปลงพืชอาหารสัตว์		
ไม่มี	0	0.00
มี	217	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่	97	44.70
มากกว่า 3 ไร่	120	55.30
(ต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 10 ไร่ เฉลี่ย 3.36 ไร่ S.D. = 0.77 ไร่)		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
8. อาหารที่ใช้ภายในฟาร์ม		
ใช้อาหารหยาบ (สดแห้ง)	20	9.22
ใช้อาหารหยาบเสริมด้วยอาหารข้น	197	90.78
9. โรงเรือนหรือคอกสำหรับแพะ		
ไม่มี	0	0.00
มี ลักษณะโรงเรือนหรือคอก	217	100.00
ไม่ยกพื้น	14	6.45
ยกพื้นมีร่อง	180	82.95
ยกพื้นไม่มีร่อง	23	10.60
10. แหล่งน้ำที่นำมาเลี้ยง		
แหล่งน้ำธรรมชาติ	65	30.00
น้ำฝนที่กักเก็บไว้	9	4.10
น้ำประปา	143	65.90
11. การเสริมแร่ธาตุแพะในคอก		
ไม่มี	7	3.20
มี	210	96.80
12. การทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยแก่แพะ		
ไม่มี	24	11.05
มี	193	89.95
1 ครั้ง/ปี	42	21.76
2 ครั้ง/ปี	151	78.24
13. การถ่ายพยาธิแพะ		
ไม่มี	17	7.83
มี	200	92.17
1 ครั้ง/ปี	38	19.00
2 – 3 ครั้ง/ปี	87	43.50

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
4 – 5 ครั้ง/ปี	62	31.00
5 ครั้งขึ้นไป	13	6.50
(ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 7 ครั้ง เฉลี่ย 2.87 ครั้ง S.D. = 1.63 ครั้ง)		
14. การให้ยาบำรุงแก่แพะ		
ไม่มี	17	7.83
มี	200	92.17
15. วิธีผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะ		
ใช้พ่อพันธุ์	217	100.00
ผสมเทียม	0	0.00
ใช้ทั้งพ่อพันธุ์และผสมเทียม	0	0.00
16. ลักษณะการจำหน่ายแพะ		
จำหน่ายด้วยตัวเอง ผ่านพ่อค้าคนกลาง	27	12.44
จำหน่ายรูปแบบกลุ่ม ผ่านพ่อค้าคนกลาง	190	87.56
จำหน่ายตรง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง	0	0.00
17. วิธีจำหน่าย		
ซังน้ำหนักร้อยเปอร์เซ็นต์	72	33.18
ซังน้ำหนักและเหมาเป็นรายตัว	145	66.82
18. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ		
ของตนเอง/ครอบครัว	164	75.60
กู้จาก ธ.ก.ส.	37	17.10
กู้จากกองทุนหมู่บ้าน	4	1.80
กู้จากกองทุนฟื้นฟู	12	5.50

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง เริ่มดำเนินการเลี้ยงแพะในปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 44.20 รองลงมาเริ่มดำเนินการเลี้ยงแพะในปี 2564 ปี 2563 ปี 2560 และปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 19.40, 14.30, 11.50 และ 10.60 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ จากความสนใจ คิดเป็นร้อยละ 75.12 รองลงมาจากการชักชวน/เชิญชวน/ประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 24.88 เกษตรกรทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรมีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม เฉลี่ย 29.87 ตัว น้อยที่สุด 5 ตัว มากที่สุด 70 ตัว มีจำนวนแพะระหว่าง 26 – 35 ตัว คิดเป็นร้อยละ 35.95 รองลงมาเลี้ยงแพะมากกว่า 35 ตัว และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 25 ตัว คิดเป็นร้อยละ 34.10, 29.95 ตามลำดับ เกษตรกรมีแพะพ่อพันธุ์ เฉลี่ย 1.69 ตัว น้อยที่สุด 1 ตัว มากที่สุด 5 ตัว ส่วนใหญ่มีแพะพ่อพันธุ์มากกว่า 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 79.26 รองลงมามีแพะพ่อพันธุ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 20.74 เกษตรกรมีแพะแม่พันธุ์เฉลี่ย 13.85 ตัว น้อยที่สุด 2 ตัว มากที่สุด 30 ตัว ส่วนใหญ่มีแพะแม่พันธุ์มากกว่า 15 ตัว คิดเป็นร้อยละ 66.36 รองลงมามีแพะแม่พันธุ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ตัว คิดเป็นร้อยละ 33.64 เกษตรกรมีแพะแรกเกิด – หย่านม เฉลี่ย 9.34 ตัว น้อยที่สุด 1 ตัว มากที่สุด 23 ตัว ประมาณครึ่งหนึ่งมีแพะแรกเกิด – หย่านม มากกว่า 10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 51.62 รองลงมามีแพะแรกเกิด – หย่านม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 48.38 เกษตรกรมีแพะรุ่น เฉลี่ย 4.99 ตัว น้อยที่สุด 1 ตัว มากที่สุด 12 ตัว ส่วนใหญ่มีแพะรุ่น มากกว่า 5 ตัว คิดเป็นร้อยละ 66.36 รองลงมามีแพะรุ่น น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ตัว คิดเป็นร้อยละ 33.64 เกษตรกรส่วนใหญ่ มีลักษณะการผลิตแพะแบบผสมผสานควบคู่กันไป คิดเป็นร้อยละ 66.84 รองลงมาคือเลี้ยงเพื่อผลิตลูกแพะจำหน่าย เลี้ยงเพื่อจำหน่ายแพะขุน และเลี้ยงเพื่อจำหน่ายพ่อแม่พันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 13.36, 11.05 และ 8.75 ตามลำดับ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งมีรูปแบบการเลี้ยงแพะแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า คิดเป็นร้อยละ 53.46 รองลงมาคือเลี้ยงแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ 46.54 สอดคล้องกับสุธา โอมณี(2559) ได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าฟาร์มขนาดเล็กใช้วิธีการเลี้ยงแบบกึ่งขังปล่อยมากที่สุด ส่วนฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบขังคอกตลอดเวลาที่สุด เกษตรกรทั้งหมดมีแปลงพืชอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีแปลงพืชอาหารสัตว์ เฉลี่ยคนละ 3.36 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ มากที่สุด 10 ไร่ โดยเกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งปลูกแปลงพืชอาหารสัตว์มากกว่า 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.70 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้อาหารหยาบเสริมด้วยอาหารข้น คิดเป็นร้อยละ 90.78 รองลงมาใช้อาหารหยาบ (สดแห้ง) อย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 9.22 เกษตรกรทั้งหมดมีโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะโรงเรือนหรือคอก แบบยกพื้นมีร่อง คิดเป็นร้อยละ 82.95 รองลงมายกพื้นไม่มีร่อง และไม่มียกพื้น คิดเป็นร้อยละ 10.60, 6.45 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้น้ำประปาเป็นแหล่งน้ำที่นำมาเลี้ยง

แพะ คิดเป็นร้อยละ 65.90 รองลงมาคือแหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำฝนที่กักเก็บไว้ คิดเป็นร้อยละ 30.00, 4.10 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเสริมแร่ธาตุแพะในคอก คิดเป็นร้อยละ 96.80 และ ไม่มีการเสริมแร่ธาตุแพะ คิดเป็นร้อยละ 3.20 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยแก่แพะ คิดเป็นร้อยละ 89.95 และ ไม่มีการทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยแก่แพะ คิดเป็นร้อยละ 11.05 โดยส่วนใหญ่ทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย 2 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 78.24 รองลงมา 1 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 21.76 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการถ่ายพยาธิแพะ คิดเป็นร้อยละ 92.17 และ ไม่มีการถ่ายพยาธิแพะ คิดเป็นร้อยละ 7.83 ค่าเฉลี่ยในการถ่ายพยาธิ 2.87 ครั้ง/ปี น้อยที่สุดคือ 1 ครั้ง มากที่สุด 7 ครั้ง โดยถ่ายพยาธิแก่แพะ 2-3 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมา 4-5 ครั้ง/ปี 1 ครั้ง/ปี และ 5 ครั้งขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 31.00, 19.00 และ 6.50 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการให้ยาบำรุงแก่แพะคิดเป็นร้อยละ 92.87 และ ไม่มีการให้ยาบำรุงแก่แพะ คิดเป็นร้อยละ 7.83 ทั้งหมดมีวิธีการผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะ โดยใช้พ่อพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการจำหน่ายแพะ โดยจำหน่ายรูปแบบกลุ่มผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.56 รองลงมาคือจำหน่ายด้วยตัวเองผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.44 เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายแพะโดยวิธีซังน้ำหนักและเหมาเป็นรายตัว คิดเป็นร้อยละ 66.82 รองลงมา ซังน้ำหนักรายเดียว คิดเป็นร้อยละ 33.18 สอดคล้องกับนิรุจน์และพิสมัย (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของกรเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกร มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายทั้งพันธุ์และขุน ร้อยละ 70 ขนาดฟาร์ม 8 - 49 ตัว มีพ่อพันธุ์เฉลี่ย 1.48 ตัว/ฟาร์ม แม่พันธุ์เฉลี่ย 17.10 ตัว/ฟาร์ม เลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า ร้อยละ 73 เกษตรกร มีแปลงพืชอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงแพะร้อยละ 94 แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะ ใช้น้ำประปา ร้อยละ 68 มีการเสริมแร่ธาตุให้แก่แพะ ร้อยละ 94 มีการทำวัคซีนป้องกันโรคให้แก่แพะ ร้อยละ 94 ให้ยาบำรุง แก่แพะ ร้อยละ 97 ผสมเทียมโดยใช้พ่อพันธุ์ ร้อยละ 100 และมีการจำหน่ายรูปแบบกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ ร้อยละ 72 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง/ครอบครัวในการเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 75.60 รองลงมา กู้จาก ธ.ก.ส. กู้จากกองทุนฟื้นฟู กู้จากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 17.10, 5.50 และ 1.80 ตามลำดับ สอดคล้องกับรักษิณา และรักษิธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่าเกษตรกรใช้เงินทุนของตนเอง/ครอบครัวใช้ในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 56.60 รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ	จำนวน (N=217)	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์		
เคย	210	96.77
ไม่เคย	7	3.23
2. วารสาร		
เคย	31	14.30
ไม่เคย	186	85.70
3. โทรทัศน์		
เคย	73	33.60
ไม่เคย	144	66.40
4. วิทยู		
เคย	30	13.80
ไม่เคย	187	86.20
5. กลุ่มเลี้ยงแพะ/เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ		
เคย	190	87.56
ไม่เคย	27	12.44
6. สถาบันการศึกษาระบุ		
เคย	14	6.50
ไม่เคย	203	93.50
7. อินเทอร์เน็ต (เช่น ศึกษาใน You Tube)		
เคย	134	61.80
ไม่เคย	83	38.20

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 96.77 และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 3.23 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากวารสาร ร้อยละ 85.70 และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากวารสาร ร้อยละ 14.30 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากโทรทัศน์ ร้อยละ 66.40 และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากโทรทัศน์ ร้อยละ 33.60 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากวิทยุ ร้อยละ 86.20 และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากวิทยุ ร้อยละ 13.80 เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากกลุ่มเลี้ยงแพะ/เครือข่าย

ผู้เลี้ยงแพะ ร้อยละ 87.56 และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากกลุ่มเลี้ยงแพะ/เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ร้อยละ 12.44 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 93.50 และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 6.50 เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 61.80 และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 38.20 สอดคล้องกับรักษิณา และรักษิธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรมแพะ แกะ ลพบุรีพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ รองลงมาจากกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ และสอดคล้องกับนิรุจน์และพิสมัย (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมการเลี้ยงแพะกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 88.00 รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 5

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลระดับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะ

ประเด็น	ระดับปัญหาและอุปสรรค (N=217)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. พันธุ์แพะไม่มีราคาแพง	12	45	87	56	17	2.90	1.00	ปานกลาง
2. พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อ มีจำกัด	10	41	96	55	15	2.89	0.95	ปานกลาง
3. สภาพพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือน มีน้ำท่วมขัง	10	18	59	45	85	2.18	1.18	น้อย
4. ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัด ไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ	13	31	60	59	54	2.49	1.18	น้อย
5. ราคาอาหารชั้นแพง	15	39	71	43	49	2.67	1.21	น้อย
6. แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด	16	13	93	43	52	2.53	1.14	น้อย
7. ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า	4	29	70	41	73	2.31	1.13	น้อย
8. ผสมเทียมติดยาก	15	10	50	32	110	2.02	1.25	น้อย
9. ขาดแคลนแรงงาน	16	13	55	53	80	2.22	1.22	น้อย
10. ปัญหาด้านต้นทุน	27	47	72	46	25	3.02	1.18	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหาและอุปสรรค (N=217)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
11. ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม	27	45	81	30	34	3.00	1.22	ปานกลาง
12. ประสบปัญหาโรคระบาด	10	22	66	64	55	2.39	1.11	น้อย
13. ไม่มีตลาดรองรับแน่นอน	10	42	62	55	48	2.59	1.16	น้อย
14. ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนราชการมาดูแล	22	21	38	67	69	2.35	1.29	น้อย
รวมเฉลี่ย	14.79	29.71	68.57	49.21	54.71	2.54	1.16	น้อย

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงพะ ในระดับที่น้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 2.54 โดยปัญหาที่พบแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลางเรียงลำดับในกลุ่มจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านต้นทุน ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม พันธุ์พะเนื้อมีราคาแพง พันธุ์และขนาดพะที่ต้องการซื้อมีจำกัด มีค่าเฉลี่ย 3.02, 3.00, 2.90 และ 2.89 ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับน้อยเรียงลำดับในกลุ่มจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ราคาอาหารชั้นแพง ไม่มีตลาดรองรับแน่นอน แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัด ไม่เหมาะสมกับจำนวนพะ ประสบปัญหาโรคระบาด ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนราชการมาดูแล ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า ขาดแคลนแรงงาน สภาพพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขัง และผสมเทียมติดยาก มีค่าเฉลี่ย 2.67, 2.59, 2.53, 2.49, 2.39, 2.53, 2.22, 2.18 และ 2.02 ตามลำดับ แตกต่างกับรักภินา และรักธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม พะ แกะ ลพบุรี พบว่าปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 6

4.3 ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร ค่าเฉลี่ย 4.12 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะ ค่าเฉลี่ย 3.65 และปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม ค่าเฉลี่ย 2.81 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ปัจจัยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	2.81	1.13	ปานกลาง
1.1 พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	2.50	1.06	น้อย
1.1.1 ราคาพ่อ แม่พันธุ์แพะ	2.78	1.25	ปานกลาง
1.1.2 ระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม	2.67	0.90	ปานกลาง
1.1.3 การผสมติดยากของแม่พันธุ์	2.29	1.04	น้อย
1.1.4 อายุของพ่อพันธุ์ที่ใช้ในฟาร์ม	2.42	1.05	น้อย
1.1.5 สัดส่วนของพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ในฟาร์ม	2.56	1.07	น้อย
1.1.6 การได้รับบริการผสมเทียม	2.25	1.07	น้อย
1.2 อาหารและการให้อาหารแพะ	2.39	1.12	น้อย
1.2.1 พื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้าของเกษตรกร	2.43	1.17	น้อย
1.2.2 แหล่งหญ้าธรรมชาติ	2.54	1.00	น้อย
1.2.3 ราคาอาหารข้น อาหาร TMR	2.26	1.15	น้อย
1.2.4 ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	2.23	1.15	น้อย
1.2.5 ราคาแร่ธาตุก้อน	2.50	1.14	น้อย
1.3 โรคและการป้องกันโรครภายในฟาร์ม	2.81	1.22	ปานกลาง
1.3.1 การเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ	3.11	1.36	ปานกลาง
1.3.2 การถ่ายพยาธิภายนอก	2.69	1.66	ปานกลาง
1.3.3 การถ่ายพยาธิภายใน	2.84	0.89	ปานกลาง
1.3.4 ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ	2.61	0.97	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1.4 การตลาดและอื่นๆ	3.54	1.12	มาก
1.4.1 ราคาจำหน่ายแพะ	3.34	0.93	ปานกลาง
1.4.2 ช่องทางการจำหน่ายแพะ	3.51	1.20	มาก
1.4.3 ตลาดรองรับแพะ	3.67	1.34	มาก
1.4.4 เงินทุน	3.64	1.01	มาก
2. ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	4.12	1.00	มาก
2.1 การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	4.20	1.01	มาก
2.1.1 ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงาน	4.33	0.93	มากที่สุด
2.1.2 การสร้างบรรยากาศความอบอุ่น คู่ในเคยและความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม	4.34	0.87	มากที่สุด
2.1.3 การใช้อำนาจการตัดสินใจในการทำงาน	4.04	1.17	มาก
2.1.4 มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการ	4.15	1.06	มาก
2.1.5 การแบ่งงานให้สมาชิกช่วยทำ	4.16	1.04	มาก
2.2 ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	4.21	0.88	มากที่สุด
2.2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ (พูดคุยติดต่อสื่อสารและประสานงาน)	4.27	0.90	มากที่สุด
2.2.2 ความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการ และมีทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์	4.15	0.86	มาก
2.2.3 มีความรับผิดชอบและมีความจริงใจ	4.19	0.88	มาก
2.2.4 มีความเสียสละและอดทน	4.19	0.88	มาก
2.2.5 มีอุดมการณ์และซื่อสัตย์สุจริต	4.27	0.90	มากที่สุด
2.2.6 มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.14	0.86	มาก
2.2.7 มีความคิดสร้างสรรค์	4.19	0.88	มาก
2.2.8 มีความยุติธรรม	4.27	0.90	มากที่สุด
2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	4.02	1.07	มาก
2.3.1 การบริหารเงินทุน และปันผลกำไร	4.09	1.08	มาก
2.3.2 การประชุมกลุ่ม	4.08	1.00	มาก
2.3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม	3.94	1.04	มาก
2.3.4 การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม	4.09	1.11	มาก
2.3.5 การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม	3.92	1.10	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
2.4 การส่งเสริมให้กับสมาชิก	4.05	1.05	มาก
2.4.1 ส่งเสริมการสร้างคุณธรรมให้กับสมาชิก เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ ต่อกัน มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความไว้วางใจกัน	4.09	1.06	มาก
2.4.2 ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์ ในรูปของเงิน เพื่อเป็นกองทุนของสมาชิกที่เดือดร้อน	4.08	1.19	มาก
2.4.3 ส่งเสริมกิจกรรมการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของสมาชิกและชุมชน	4.01	1.23	มาก
2.4.4 จัดให้มีการจัดสรรสวัสดิการแก่สมาชิกในรูปแบบต่างๆ	4.02	1.23	มาก
2.4.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน/ การช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	4.24	0.89	มากที่สุด
2.4.6 ส่งเสริมการใช้หลักการสหกรณ์/กลุ่มในการดำเนินกิจกรรม ของชมรม	4.07	0.90	มาก
2.4.7 ส่งเสริมและพัฒนาปริมาณ และคุณภาพการผลิตให้กับสมาชิก ของกลุ่ม	4.14	0.94	มาก
2.4.8 ส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับสมาชิกของกลุ่ม	4.00	1.03	มาก
2.4.9 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมการให้ความรู้ ทั้งการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ตามความต้องการ ของสมาชิก	3.95	1.00	มาก
2.4.10 ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้มีที่ตั้งของชมรมอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม	3.92	1.06	มาก
3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	3.65	1.27	มาก
3.1 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	3.78	1.32	มาก
3.1.1 การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ	3.90	1.25	มาก
3.1.2 การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	3.73	1.35	มาก
3.1.3 การเยี่ยมเยียนเกษตรกร	3.90	1.32	มาก
3.1.4 การสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ	3.63	1.50	มาก
3.1.5 การจัดทัศนศึกษา ดูงาน	3.79	1.27	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
3.1.6 การประสานงานกับหน่วยงานอื่น	3.63	1.20	มาก
3.1.7 การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด	3.83	1.24	มาก
3.1.8 การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน	3.80	1.41	มาก
3.2 องค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ	3.51	1.21	มาก
3.2.1 พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	3.55	1.04	มาก
3.2.2 การผสมเทียม	2.48	1.15	น้อย
3.2.3 อาหารและการให้อาหารแพะ	3.45	1.00	มาก
3.2.4 การจัดการเลี้ยงดูแพะระยะต่างๆ	3.63	1.15	มาก
3.2.5 การจัดทำมาตรฐานฟาร์ม	3.48	1.11	มาก
3.2.6 การทำฟาร์มปลอดโรค/คอกกักสัตว์	3.34	1.42	ปานกลาง
3.2.7 โรคและการสุขาภิบาลภายในฟาร์ม	3.66	1.18	มาก
3.2.8 การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย	4.09	1.15	มาก
3.2.9 การตลาดและการจำหน่าย	4.11	1.26	มาก
3.2.10 การแปรรูป	3.11	1.38	ปานกลาง
3.2.11 การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	3.76	1.52	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ปีวิจัย	3.53	1.13	มาก

4.3.1 ปีวิจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มแพะ

ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยปีวิจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.81 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

ด้านการตลาดและอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.54 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ตลาดรองรับแพะ เงินทุน ช่องทางการจำหน่ายแพะ และราคาจำหน่ายแพะ มีค่าเฉลี่ย 3.67, 3.64, 3.51, และ 3.34 ตามลำดับ

ด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม มีค่าเฉลี่ยรวม 2.81 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ การถ่ายพยาธิภายใน การถ่ายพยาธิภายนอก การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 3.11, 2.84, 2.69, และ 2.61 ตามลำดับ

ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ มีค่าเฉลี่ยรวม 2.50 อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ราคาพ่อ แม่พันธุ์แพะ ระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม สัตว์ส่วนของพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ในฟาร์ม อายุของพ่อพันธุ์ที่ใช้ในฟาร์ม การผสมติดยากของแม่พันธุ์ การได้รับบริการผสมเทียม มีค่าเฉลี่ย 2.78, 2.67, 2.56, 2.42, 2.29 และ 2.25 ตามลำดับ

ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 2.39 อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ แหล่งหญ้าธรรมชาติ ราคาแร่ธาตุก้อน พื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้าของเกษตรกร ราคาอาหารข้น อาหาร TMR ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ มีค่าเฉลี่ย 2.54, 2.50, 2.43, 2.26, และ 2.23 ตามลำดับ

4.3.2 ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.12 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ด้านลักษณะของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์(พูดคุยติดต่อสื่อสารและประสานงาน) มีอุดมการณ์และซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบและมีความจริงใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเสียสละและอดทน มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีเหตุผล รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 4.27, 4.27, 4.27, 4.19, 4.19, 4.19, 4.15 และ 4.14 ตามลำดับ

ด้านการทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม อยู่ในระดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.20 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศความอบอุ่น กู้้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงาน มีการแบ่งงานให้สมาชิกช่วยทำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีการใช้อำนาจการตัดสินใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.34, 4.33, 4.16, 4.15 และ 4.04 ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมให้กับสมาชิก พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 4.05 อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน/การช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการสร้างคุณธรรมให้กับสมาชิกเพื่อให้มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละมีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความไว้วางใจกัน การส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์ ในรูปของเงิน เพื่อเป็นกองทุนของสมาชิกที่เดือดร้อน การส่งเสริมและพัฒนาปริมาณและคุณภาพการผลิตให้กับสมาชิกของกลุ่ม การส่งเสริมการใช้หลักการสหกรณ์/กลุ่มในการดำเนินกิจกรรมของชมรม การจัดให้มีการจัดสรรสวัสดิการแก่สมาชิกในรูปแบบต่างๆ การส่งเสริมกิจกรรมการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกและชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับสมาชิกของกลุ่ม การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมการให้ความรู้ ทั้งการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก การส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้มีที่ตั้งของชมรมอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.24, 4.09, 4.08, 4.14, 4.07, 4.02, 4.01, 4.00, 3.95 และ 3.92 ตามลำดับ

ด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 4.02 อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารเงินทุนและปันผลกำไรด้วยความยุติธรรม การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม

การประชุมกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.09, 4.09, 4.08, 3.94 และ 3.92 ตามลำดับ

สอดคล้องกับ มานพ โชคดี (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยปัจจัยการมีส่วนร่วมกับสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม และปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารงานของกลุ่ม และสอดคล้องกับ รักษิณาและรักธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่าแนวทางที่จะสร้างความเข้มแข็งในชมรมผู้เลี้ยงแพะจังหวัดลพบุรีมากที่สุด คือการส่งเสริมคุณธรรมให้กับสมาชิก เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

4.3.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่อยู่ในระดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.65 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ในแต่ละด้าน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.78 อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการการเยี่ยมชมเกษตรกร การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจัดทัศนศึกษา ดูงาน การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต การสนับสนุนเอกสารความรู้วิชาการ การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ค่าเฉลี่ย 3.90, 3.90, 3.83, 3.80, 3.79, 3.73, 3.63, และ 3.63 ตามลำดับ

ด้านองค์ความรู้ /หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 3.51 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การตลาดและการจำหน่าย การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย การเข้าถึงแหล่งเงินทุน โรคและการสุขภาพภายในฟาร์ม การจัดการเลี้ยงดูแพะระยะต่างๆ พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ การจัดทำมาตรฐานฟาร์ม และอาหารและการให้อาหารแพะ การทำฟาร์มปลอดโรค/คอกกักสัตว์ การแปรรูป ค่าเฉลี่ย การผสมเทียม ค่าเฉลี่ย 4.11, 4.09, 3.76, 3.66, 3.63, 3.55, 3.48, 3.45, 3.34, 3.11 และ 2.48 ตามลำดับ

สอดคล้องกับรักษิณาและรักธรรม (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรม แพะ แกะ ลพบุรี พบว่าเกษตรกรมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้ความรู้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร และต้องการฝึกอบรมในหลักสูตรการตลาดและการจำหน่ายมากที่สุด

4.4 ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และรายได้ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ผลการศึกษาเป็น ดังนี้

4.4.1 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกรที่มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม						ค่า F
	ไม่เกิน 25 ตัว		26-35 ตัว		มากกว่า 35 ตัว		
	(N=65)		(N=78)		(N=74)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	2.11	0.77	1.94	0.73	2.06	0.76	1.252
1.1 ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	2.03	0.71	1.86	0.68	2.05	0.72	1.744
1.2 ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ	2.20	0.77	1.96	0.76	2.05	0.76	1.735
1.3 ด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม	2.09	0.79	1.99	0.76	2.07	0.78	0.368
1.4 ด้านการตลาดและอื่นๆ	2.12	0.80	1.94	0.73	2.07	0.76	1.160
2. ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	2.16	0.79	1.95	0.75	2.05	0.79	1.774
2.1 การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	2.12	0.80	1.96	0.73	2.11	0.77	1.015
2.2 ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	2.14	0.81	2.03	0.76	1.97	0.79	0.795
2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	2.20	0.77	1.90	0.73	2.09	0.80	2.905
2.4 แนวทางการส่งเสริมให้กับสมาชิก	2.18	0.79	1.90	0.77	2.04	0.80	2.379

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม						ค่า F
	ไม่เกิน 25 ตัว		26-35 ตัว		มากกว่า 35 ตัว		
	(N=65)		(N=78)		(N=74)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนารเลี้ยง							
แพะในพื้นที่	2.21	0.79	1.89	0.76	2.07	0.78	3.293
3.1 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยง							
แพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	2.22	0.78	1.92	0.77	2.05	0.77	2.526
3.2 องค์กรความรู้/หัวข้อการฝึกอบรม							
ที่ต้องการ	2.20 ^a	0.79	1.85 ^b	0.74	2.09 ^{ab}	0.78	4.059*
ค่าเฉลี่ยรวม	2.16	0.78	1.93	0.75	2.06	0.78	2.106

หมายเหตุ : * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ย (Mean) ที่อยู่แถวเดียวกันและตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันมีค่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ประเด็นด้านองค์กรความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เมื่อศึกษาในรายละเอียดโดยภาพรวมพบว่าด้านองค์กรความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของ เกษตรกรที่มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มไม่เกิน 25 ตัว ในระดับมากกว่า เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวน 26 – 35 ตัว ในขณะที่เดียวกันด้านองค์กรความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกรที่มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม 35 ตัวขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน กับเกษตรกรที่เลี้ยงแพะ จำนวน 26 – 35 ตัว และเกษตรกรที่เลี้ยงแพะไม่เกิน 25 ทั้งนี้ เพราะเกษตรกรที่มีจำนวนแพะยังน้อย อาจจะเพิ่งเริ่มต้นเลี้ยงแพะจำนวนแพะยังไม่มาก พื้นที่เลี้ยงแพะยังน้อย ยังไม่มีการลงทุนขยายฟาร์ม อยู่ระหว่างการเรียนรู้ ตัดสินใจมองทิศทางในการเลี้ยงแพะ จึงมีความต้องการองค์ความรู้ การฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะที่มากกว่า รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 8

4.4.2 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกร ที่มีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกรจำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ						ค่า F
	ไม่เกิน 3 ไร่		4 - 7 ไร่		มากกว่า 7 ไร่		
	(N=67)		(N=95)		(N=55)		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	
1. ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	2.14	0.73	1.99	0.76	2.03	0.77	1.084
1.1 พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	2.06	0.69	1.93	0.70	2.04	0.74	0.814
1.2 อาหารและการให้อาหารแพะ	2.24	0.74	1.98	0.76	2.04	0.77	2.416
1.3 โรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม	2.15	0.72	2.03	0.79	2.02	0.78	0.594
1.4 การตลาดและอื่นๆ	2.12	0.75	2.00	0.77	2.02	0.78	0.510
2. ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	2.18	0.78	1.98	0.75	2.02	0.80	1.871
2.1 การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	2.16	0.75	2.02	0.74	2.04	0.77	0.781
2.2 ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	2.13	0.80	2.03	0.75	1.95	0.80	0.904
2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	2.24 ^a	0.78	1.89 ^b	0.74	2.07 ^{ab}	0.81	3.968*
2.4 แนวทางการส่งเสริมให้กับสมาชิก	2.19	0.78	1.96	0.76	2.02	0.83	1.832
3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	2.21	0.78	1.91	0.76	2.08	0.80	3.053
3.1 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	2.21	0.77	1.94	0.77	2.07	0.79	2.443
3.2 องค์กรความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ	2.21 ^a	0.79	1.88 ^b	0.74	2.09 ^{ab}	0.80	3.662*
ค่าเฉลี่ยรวม	2.18	0.76	1.96	0.76	2.04	0.79	2.003

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ย (Mean) ที่อยู่แถวเดียวกันและตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันมีค่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ ไม่เกิน 3 ไร่ เกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 4-7 ไร่ และมากกว่า 7 ไร่ มีค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรม ที่ต้องการ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 9

1. ประเด็นด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้ว โดยภาพรวม พบว่าด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ ไม่เกิน 3 ไร่ ในระดับมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 4-7 ไร่ ในขณะที่เดียวกันด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะมากกว่า 7 ไร่ขึ้นไป ไม่แตกต่างกันกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 4-7 ไร่ และเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ ไม่เกิน 3 ไร่ เพราะเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะน้อย อาจจะเพิ่งเริ่มต้นเลี้ยงแพะ จำนวนแพะยังไม่มาก พื้นที่เลี้ยงแพะยังน้อย ยังไม่มีการลงทุนขยายฟาร์ม หรือเพิ่งเริ่มเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม จะต้องมีการบริหารเงินทุน และปันผลกำไรด้วยความยุติธรรม การประชุมกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม และการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

2. ประเด็นด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เมื่อศึกษาในรายละเอียด โดยภาพรวม พบว่าด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ ไม่เกิน 3 ไร่ ในระดับมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 4-7 ไร่ ในขณะที่เดียวกันด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของ เกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะมากกว่า 7 ไร่ขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ 4-7 ไร่ และเกษตรกรที่มีพื้นที่เลี้ยงแพะไม่เกิน 3 ไร่ เพราะเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะน้อย อาจจะเพิ่งเริ่มต้นเลี้ยงแพะ จำนวนแพะยังไม่มาก พื้นที่เลี้ยงแพะยังน้อย ยังไม่มีการลงทุนขยายฟาร์ม อยู่ระหว่างการเรียนรู้ ตัดสินใจ มองทิศทางในการเลี้ยงแพะ จึงมีความต้องการ องค์ความรู้ การฝึกอบรม ในหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงแพะที่มากกว่า

4.4.3 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกรกับการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	การเป็นสมาชิกกลุ่ม				ค่า t
	สังกัดกลุ่ม		ไม่สังกัดกลุ่ม		
	เกษตรกร (N=190)		เกษตรกร (N=27)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	2.40	1.06	2.56	1.04	.860
1.1 ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	2.41	1.05	2.52	1.05	.525
1.2 ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ	2.57	1.07	2.70	1.07	.615
1.3 ด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม	2.22	1.08	2.48	0.98	1.410*
1.4 ด้านการตลาดและอื่นๆ	2.41	1.05	2.52	1.05	.891
2. ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	2.59	1.15	2.63	1.20	.510
2.1 การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	2.61	1.16	2.44	1.19	.688
2.2 ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	2.35	1.27	2.37	1.47	.088
2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	2.76	1.24	2.93	1.30	.657
2.4 แนวทางการส่งเสริมให้กับสมาชิก	2.65	0.91	2.78	0.85	.607
3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	2.37	1.09	2.45	1.01	.370
3.1 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	2.51	1.00	2.58	0.97	.301
3.2 องค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ	2.22	1.17	2.32	1.05	.438
ค่าเฉลี่ยรวม	2.45	1.10	2.55	1.08	.580

หมายเหตุ * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่สังกัดกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรที่ยังไม่สังกัดกลุ่มเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม กล่าวคือเกษตรกรที่ยังไม่สังกัดกลุ่มเกษตรกร มีระดับปัจจัยสูงกว่าเกษตรกรที่สังกัดกลุ่ม ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่ยังไม่สังกัดกลุ่มเกษตรกร อาจจะไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับบริการในด้านโรคและการป้องกันโรค ไม่ว่าจะเป็นการเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ การถ่ายพยาธิภายใน ภายนอก การฉีดวัคซีนป้องกันโรค การทำฟาร์มปลอดโรค เป็นต้น ที่เหลืออีก 9 เรื่อง เกษตรกรที่สังกัดกลุ่มเกษตรกร และยังไม่สังกัดกลุ่มเกษตรกร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้มากขึ้น สามารถศึกษาหาความรู้ได้จาก INTERNET อีกทั้งประชากรที่ศึกษาอยู่ในพื้นที่จังหวัดเดียวกัน สามารถติดต่อข้อมูลข่าวสารกันได้ ซึ่งเกษตรกรที่ยังไม่ได้สังกัดกลุ่มก็มีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต่อไป รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 10

4.4.4 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ ของเกษตรกรที่มีรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะของเกษตรกร จำแนกตามรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	รายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ				ค่า t
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท (N=119)		มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป (N=98)		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	
1.ด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	2.59	1.25	2.78	1.27	.365
1.1 ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	2.54	1.17	2.56	1.19	.145
1.2 ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ	2.21	1.10	2.70	1.10	3.295*
1.3 ด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม	2.75	1.30	3.23	1.53	.249
1.4 ด้านการตลาดและอื่นๆ	2.86	1.44	2.61	1.27	1.313
2.ด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	3.05	1.35	3.23	1.38	4.511
2.1 การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	3.83	1.37	2.56	1.14	7.464*
2.2 ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	2.63	1.50	3.32	1.60	3.256

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	รายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ				ค่า t
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท		มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป		
	(N=119)		(N=98)		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	
2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	2.40	1.22	3.46	1.41	5.908
2.4 แนวทางการส่งเสริมให้กับสมาชิก	3.32	1.33	3.58	1.39	1.417
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	2.92	1.52	2.87	1.51	.450
3.1 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	3.35	1.65	3.21	1.53	.637
3.2 องค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรม ต้องการ	2.48	1.39	2.53	1.50	.263
ค่าเฉลี่ยรวม	2.85	1.38	2.96	1.38	1.775

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท และเกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ และด้านการทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 10

1. ประเด็นด้านอาหารและการให้อาหารแพะ กล่าวคือเกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องสูงกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท ทั้งนี้เพราะต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ 70-80 เปอร์เซ็นต์จะเป็นค่าอาหาร เกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่าจำนวนแพะมากกว่า หรือฟาร์มที่มีขนาดใหญ่กว่า จึงเห็นว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะมากกว่า

2. ประเด็นด้านการทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม กล่าวคือเกษตรกรที่รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องสูงกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ มากกว่า 60,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่มีรายได้ยังไม่สูงนัก อาจจะเป็นเพราะเริ่มต้นเลี้ยงแพะ หรือเพิ่งเป็นสมาชิกภายในกลุ่ม จึงมีความคาดหวังกับการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มที่สูงกว่า ที่เหลืออีก 8 เรื่อง เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในกลุ่มตัวอย่าง 217 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2564 ถึงเดือนธันวาคม 2564 สรุปผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1.1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 67.30 และ 32.70 ตามลำดับ อายุเฉลี่ย 47.65 ปี จบการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็น ร้อยละ 42.40 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็น ร้อยละ 79.70 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.84 คน เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรส่วนใหญ่สังกัดกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 87.56 และยังไม่ได้สังกัดกลุ่มเกษตรกร คิดเป็น ร้อยละ 12.44 ตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 87.56 เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตร เฉลี่ย 25.49 ไร่ มีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 5.62 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือทำนา/ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.20 มีอาชีพรองคือเลี้ยงปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 69.60 เกษตรกรมีรายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะในปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 60,577.63 บาท/ปี และมีรายจ่ายในการเลี้ยงแพะในปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 37,634.28 บาท/ปี

5.1.2 สภาพการเลี้ยงแพะและการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร

เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งเริ่มดำเนินการเลี้ยงแพะในปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 44.20 ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะจากความสนใจ คิดเป็นร้อยละ 75.12 ทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม เฉลี่ย 29.87 ตัว/ฟาร์ม ส่วนใหญ่มีลักษณะในการผลิตแพะแบบผสมผสานควบคู่กันไป คิดเป็นร้อยละ 66.84 มีรูปแบบการเลี้ยงแพะคือเลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า คิดเป็นร้อยละ 53.46 มีแปลงพืชอาหารสัตว์ เฉลี่ย คนละ 3.36 ไร่ ให้อาหารแพะโดยใช้อาหารหยาบเสริมด้วยอาหารข้น คิดเป็นร้อยละ 90.78 มีลักษณะของโรงเรือนหรือคอกเลี้ยงแพะแบบยกพื้นมีร่อง คิดเป็นร้อยละ 82.95 แหล่งน้ำที่นำมาเลี้ยงใช้น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 65.90 มีการเสริมแร่ธาตุแพะในคอกคิดเป็นร้อยละ 96.80 มีการทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยแก่แพะ คิดเป็น ร้อยละ 89.95 โดยทำวัคซีนฯ 2 ครั้ง/ปี คิดเป็น ร้อยละ 78.24 มีการถ่ายพยาธิแพะ คิดเป็นร้อยละ 92.17 ค่าเฉลี่ยในการถ่ายพยาธิ 2.87 ครั้ง/ปี มีการให้ยาบำรุงแก่แพะคิดเป็นร้อยละ 92.20 ทั้งหมดมีวิธีการผสมพันธุ์แพะโดยใช้พ่อพันธุ์ ลักษณะการจำหน่ายแพะ จำหน่ายรูปแบบกลุ่มผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.56 โดยการชั่งน้ำหนักและ

เหมาะเป็นรายตัว คิดเป็นร้อยละ 66.82 ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง/ครอบครัวในการเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 75.60 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 96.77 รองลงมา จากกลุ่มเลี้ยงแพะ/เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 87.56 เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะในระดับที่น้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 2.54 โดยปัญหาที่พบมากที่สุด 5 อันดับแรก คือปัญหาด้านต้นทุน ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม พันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อไม่มีจำกัด และราคาอาหารชั้นแพง มีค่าเฉลี่ย 3.02, 3.00, 2.90, 2.89, 2.67 ตามลำดับ

5.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู
พบว่าค่าเฉลี่ยระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงแพะในพื้นที่ ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มแพะ มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.12, 3.65 และ 2.82 ตามลำดับ ดังนี้

5.1.3.1 ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร ต้องการผู้นำที่ดีมีคุณสมบัติเหมาะสม กล่าวคือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอุดมการณ์และซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบและมีความจริงใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเสียสละอดทน และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ คณะกรรมการกลุ่ม/เครือข่าย ควรสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม สร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงาน มีการแบ่งงานให้สมาชิกช่วยทำ และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และใช้อำนาจในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง

5.1.3.2 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงแพะในพื้นที่ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ กล่าวคือ ต้องการมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ เชิญเขียนเกษตรกรสมัคร ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีการจัดทัศนศึกษาดูงาน สนับสนุนปัจจัยการผลิต สนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ และให้มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะ ในด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ ได้แก่ การตลาดและการจำหน่าย การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจัดการเลี้ยงดูแพะและการป้องกันโรค

5.1.3.3 ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มแพะ กล่าวคือต้องการ การส่งเสริมด้านการตลาดรองรับแพะให้เพิ่มขึ้น เช่น ส่งเสริมการบริโภคเนื้อแพะในพื้นที่ ด้านโรคและการป้องกันโรค ต้องการ การเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ การทำวัคซีน ยกกระตือรือร้นให้ได้ การรับรอง GFM หรือฟาร์มปลอดโรค ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ต้องการยกระดับสายเลือดของแพะภายในฟาร์ม มีสัดส่วนของพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ภายในฟาร์มที่เหมาะสม มีการจัดการ

ใช้ประโยชน์ฟอพันธุ์ให้คุ้มค่าโดยผู้เลี้ยงแพะอาจประสานแลกเปลี่ยนฟอพันธุ์กัน ไปคุมฝูงอื่น เพื่อป้องกันการผสมเลือดชิด

5.1.4 เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายฯ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วยจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ สภาพการรวมกลุ่ม และรายได้ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ที่แตกต่างกันผลการศึกษาคือ ดังนี้

5.1.4.1 เกษตรกรที่มีจำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มที่แตกต่างกัน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ

5.1.4.2 เกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะที่แตกต่างกัน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และด้านองค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ

5.1.4.3 เกษตรกรที่สังกัดกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรที่ยังไม่สังกัดกลุ่มเกษตรกร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม

5.1.4.4 เกษตรกรที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ และด้านการทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐเช่น ปศุสัตว์จังหวัด พัฒนาชุมชน เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการเงิน เช่น ธ.ก.ส.ควรสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ จนกระทั่งจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 นำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริม สนับสนุน การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู โดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามผลของการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายฯ ในแต่ละปัจจัย และในแต่ละด้าน

1.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางโภชนาการเกี่ยวกับเนื้อแพะ ตลอดจนวิธีการปรุงอาหารและเมนูต่างๆจากเนื้อแพะให้แก่ผู้บริโภคมากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อแพะที่ถูกต้อง และหันมาบริโภคเนื้อแพะ เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเพื่อการพัฒนาให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น เช่น การพัฒนากลุ่มเกษตรกรในแต่ละพื้นที่เป็นกลุ่มเกษตรกรนิติบุคคล แปลงใหญ่ผู้เลี้ยงแพะระดับอำเภอ เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู หรือการพัฒนาเป็นสหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ ต่อไป ซึ่งการศึกษาควรดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นปศุสัตว์จังหวัด สหกรณ์จังหวัด ฯลฯ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ นายธนบดี ขวาโยธา ปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ที่ให้โอกาส คณะผู้วิจัยในสังกัดได้ทำการศึกษาวิจัยและช่วยชี้แนะแนวทางในการดำเนินการ และขอขอบคุณ นายสุเทพ เหลาทอง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม ดร.จิราภรณ์ หล้าฤทธิ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ช่วยรวบรวมและบันทึกข้อมูล จัดรูปแบบข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล นอกจากนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ช่วยจัดเก็บข้อมูลจากเกษตรกรในพื้นที่ และช่วยเหลือในทุกๆด้าน จนทำให้การศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทีแก่ บูรพาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาผู้มีพระคุณ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและผู้สนใจทุกท่าน

จิตินันท์ วิเศษวงศา

มังกร บุญคำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. 2559.คู่มือการเลี้ยงแพะ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา แหล่งที่มา (<http://www.northphc.org/doc/net.ppt>) 15 มิถุนายน 2564
- คุณหญิง นรสาสวัต,การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ สนง.ป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ แหล่งที่มา <http://person.ddc.moph.go.th/hrd/images/DATA/15.15082560.pdf> 15 มิถุนายน 2564
- นิรุจน์ พันธุ์ศรี และพิสมัย พงษ์วัน.2562 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ กรมปศุสัตว์ แหล่งที่มา http://pvlo-brr.dld.go.th/Data/doc2_28022019.pdf 15 มิถุนายน 2564
- บุญส่ง รัตนพร สิริพงษ์ศิริ 2557 สภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช กรมปศุสัตว์ แหล่งที่มา <http://pvlo-nst.dld.go.th>
- มานพ โชคดี. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ กรณีศึกษากลุ่ม เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์.
- รักษิณา สัตย์ชาพงษ์ และรักษิธรรม พงษ์แก้ว.2559 การศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของชมรมแพะ แกะ จังหวัดลพบุรี สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี แหล่งที่มา <http://pvlo-lbr.dld.go.th/webnew/index.php/th/results/240-2017-09-11-14-50-51> 15 มิถุนายน 2564
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเทศบาลตำบลเวียงพางคำ, ม.ป.ป. การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชน แหล่งที่มา <http://www.wiangphangkham.go.th/images/1206771081/4.pdf> 15 มิถุนายน 2564
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.dld.go.th
- สุชา โอมณี.2559 การศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี แหล่งที่มา [khttps://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12104/1/417913.pdf](https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12104/1/417913.pdf). 15 มิถุนายน 2564
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู, 2563.รายงานเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ระดับปศุสัตว์จังหวัด. สำนักงานปศุสัตว์หนองบัวลำภู กรมปศุสัตว์.(เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

--	--	--

หมายเลขแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อ “ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่าย ผู้เลี้ยงแพะ จังหวัดหนองบัวลำภู” ของนายฐิตินันท์ วิเศษวงศา นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดหนองบัวลำภู และ นายมังกร บุญคำ นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด นครราชสีมา ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่าน ที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์มา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ ใช้สัมภาษณ์เจ้าของฟาร์มแพะ ซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้สมบูรณ์มากที่สุด กรุณาตอบคำถามทุกข้อ โดยเติมข้อความหรือตัวเลขในช่องว่างหรือใส่เครื่องหมาย √ ลงใน ( ) ตรงกับข้อมูลตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 : สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ๗

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

1. ชื่อ-สกุล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด..... โทร.....(Facebook,Line).....

2. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

3. อายุ..... ปี

4. ระดับการศึกษา

- ( ) 1.ไม่ได้เข้ารับการศึกษ
- ( ) 2.ประถมศึกษาปีที่ 4
- ( ) 3.ประถมศึกษาปีที่ 6
- ( ) 4.มัธยมศึกษาตอนต้น
- ( ) 5.มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
- ( ) 6.อนุปริญญา/ปวส.
- ( ) 7.ปริญญาตรี
- ( ) 8.ปริญญาโท
- ( ) 9.ปริญญาเอก
- ( ) 10.อื่น ๆ(ระบุ).....

5. สถานภาพ

- ( ) 1. โสด
- ( ) 2. สมรส
- ( ) 3. หย่า/หม้าย

6. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด .....คน

7. ศาสนา

- ( ) 1. พุทธ
- ( ) 2. อิสลาม
- ( ) 3. อื่นๆ .....

8. การเป็นสมาชิกกลุ่ม

- ( ) 1. ยังไม่ได้สังกัดกลุ่มเกษตรกร เป็นการเลี้ยงแพะแบบรายเดี่ยว
- ( ) 2. สังกัดกลุ่มเกษตรกร .....

9. ตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. เกษตรกรทั่วไป ( ) 2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิก อบต.,เทศบาล
 ( ) 3. กรรมการกลุ่มเกษตรกร ( ) 4. อาสาปศุสัตว์,หมอดินอาสา,
 ( ) 5. อื่นๆ (ระบุ)..... อาสาสมัครเกษตร,อสม

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตร (ทุกชนิด) จำนวน..... ไร่

2. ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเลี้ยงแพะ จำนวน..... ไร่

3. อาชีพหลัก (สร้างรายได้มากที่สุด, ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- ( ) 1.ทำนา/ทำไร่ ( ) 2. ทำสวนผลไม้/พืชผัก ( ) 3. ประมง
 ( ) 4. เลี้ยงปศุสัตว์ (ระบุชนิดเดียวเท่านั้น).....
 ( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

4. อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ทำนา/ทำไร่ ( ) 2. ทำสวนผลไม้/พืชผัก ( ) 3. ประมง
 ( ) 4. เลี้ยงปศุสัตว์ (ระบุทุกชนิดที่เลี้ยง แต่ไม่ซ้ำกับข้อ).....
 ( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. รายได้/ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ (ข้อมูลปี 2563 ทั้งปี)

รายการ	ปี 2563 (ม.ค – ธ.ค.)
1. จำหน่ายพ่อ – แม่พันธุ์แพะ	.....บาท
2. จำหน่ายลูกแพะ	.....บาท
3. จำหน่ายแพะขุน	.....บาท
4. จำหน่ายแพะปลดบาศเจ็บ	.....บาท
5. จำหน่ายมูลแพะ	.....บาท
6. อื่นๆ	.....บาท
รวม	.....บาท

6. รายจ่ายจากการเลี้ยงแพะ (ข้อมูลปี 2563 ทั้งปี)

รายการ	ปี 2563 (ม.ค – ธ.ค.)
1. ค่าใช้จ่ายด้านพันธุ์แพะ	.....บาท
2. ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การเลี้ยง	.....บาท
3. ค่าใช้จ่ายด้านอาหารแพะ (อาหารหยาบ/อาหารข้น)	.....บาท
4. ค่ายา เวชภัณฑ์ แร่ธาตุ	.....บาท
5. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง,แรงงาน)	.....บาท
รวม	.....บาท

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

- ปีที่เริ่มดำเนินการเลี้ยงแพะคือ พ.ศ.....
- แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  1. เป็นอาชีพสืบทอดของครอบครัว
  2. มีความสนใจ
  3. การชักชวน/เชิญชวน/ประชาสัมพันธ์
  4. อื่นๆ (ระบุ).....
- วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เพื่อจำหน่าย	☐ 2. เพื่อบริโภคในครัวเรือน
☐ 3. เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	☐ 4. เพื่อต้องการมูลแพะเป็นปุ๋ย
☐ 5. อื่นๆ ระบุ.....	
- จำนวนแพะเนื้อที่เลี้ยงปัจจุบัน.....ตัว (ข้อมูล ณ วันที่สอบถาม) แบ่งเป็น
  - พ่อพันธุ์แพะที่ใช้ในฟาร์ม
    - ไม่มีพ่อพันธุ์แพะ
    - มีพ่อพันธุ์แพะจำนวน.....ตัว
  - แม่พันธุ์แพะ จำนวน.....ตัว
  - แพะเล็กอายุแรกเกิด – หย่านม.....ตัว
  - แพะรุ่น
    1. เพศผู้.....ตัว
    1. เพศเมีย.....ตัว

5. ท่านมีลักษณะการผลิตแพะอย่างไร ดังต่อไปนี้

- ( ) 1. เลี้ยงเพื่อผลิตลูกแพะ ( ) 2. เลี้ยงแพะขุน
( ) 3. จำหน่ายพ่อแม่พันธุ์ ( ) 4. ผสมผสานควบคู่กันไป
( ) 5. อื่นๆ

6. รูปแบบการเลี้ยงแพะ

- ( ) 1. เลี้ยงแบบขังคอก ( ) 2. เลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า
( ) 3. เลี้ยงแบบไล่ค้อน ( ) 4. เลี้ยงแบบผูกล่าม

7. ท่านมีแปลงพืชอาหารสัตว์สำหรับแพะ

- ( ) 1. ไม่มี
( ) 2. มี พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ปลูก .....

8. อาหารที่ใช้ภายในฟาร์มของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. อาหารหยاب
( ) 1.1 หญ้าสด ( ) 1.2 หญ้าหมัก ( ) 1.3 กระจิน
( ) 1.4 อื่นๆ (ระบุ).....
( ) 2. อาหารข้น อธิบายรายละเอียดการใช้.....
( ) 3. อาหาร TMR อธิบายรายละเอียดการใช้.....

9. ท่านมีโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงแพะหรือไม่

- ( ) 1. ไม่มี
( ) 2. มี สภาพและลักษณะของคอกหรือโรงเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) 2.1 ไม่ยกพื้น
( ) 2.2 ยกพื้นมีร่อง
( ) 2.3 ยกพื้นไม่มีร่อง

10. ท่านมีน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงแพะของท่านหรือไม่

- ( ) 1. ไม่เพียงพอ
( ) 2. เพียงพอ แหล่งน้ำที่นำมาเลี้ยง
( ) 2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง บ่อน้ำ
( ) 2.2 น้ำฝนที่กักเก็บไว้
( ) 2.3 ประปา

11. ท่านมีการเสริมแร่ธาตุแพะในคอกหรือไม่

- ( ) 1. มี
- ( ) 2. ไม่มี

12. ท่านมีการทำวัคซีนป้องกันโรค แก่แพะของท่านหรือไม่

- ( ) 1. ไม่มี
- ( ) 2. มี ทำวัคซีนอะไร..... จำนวนครั้ง/ปี
  - ( ) 2.1 1 ครั้ง/ปี
  - ( ) 2.1 2 ครั้ง/ปี
  - ( ) 2.1 อื่นๆ ระบุ.....

13. ท่านมีการถ่ายพยาธิแก่แพะของท่านหรือไม่

- ( ) 1. ไม่มี
- ( ) 2. มี ระบุจำนวนครั้ง...../ปี

14. ท่านเคยให้ยาบำรุงแก่แพะของท่านหรือไม่

- ( ) 1. เคย
- ( ) 2. ไม่เคย

15. ท่านใช้วิธีการผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะอย่างไร

- ( ) 1. ใช้พ่อพันธุ์
- ( ) 2. ผสมเทียม
- ( ) 3. ใช้ทั้งพ่อพันธุ์และผสมเทียม

16. ลักษณะการจำหน่ายแพะ

- ( ) 1. จำหน่ายด้วยตนเอง ผ่านพ่อค้าคนกลาง
- ( ) 2. จำหน่ายรูปแบบกลุ่ม ผ่านพ่อค้าคนกลาง
- ( ) 3. จำหน่ายตรง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

17. วิธีจำหน่าย

- ( ) 1. ชั่งน้ำหนักอย่างเดียว
- ( ) 2 ชั่งน้ำหนักและเหมาเป็นรายตัว

18. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ

- ( ) 1. ของตนเอง/ครอบครัว
- ( ) 2. กู้จาก ธ.ก.ส.
- ( ) 3. กู้จากกองทุนหมู่บ้าน
- ( ) 4. กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์
- ( ) 5. กู้จากกองทุนฟื้นฟู
- ( ) 6. อื่นๆ(ระบุ).....

19. แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งความรู้	เคย	ไม่เคย
1. เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์		
2. วารสาร		
3. โทรทัศน์		
4. วิทยุ		
5. กลุ่มเลี้ยงแพะ/เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ		
6. สถาบันการศึกษาระบุ.....		
7. อินเทอร์เน็ต (เช่น ศึกษาใน You Tube)		
8. อื่น ๆ (ระบุ)		

20. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะของท่าน

สภาพปัญหาและอุปสรรค	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. พันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง					
2. พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อไม่มีจำกัด					
3. สภาพพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขัง					
4. ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัด ไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ					
5. ราคาอาหารชั้นแพง					
6. แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด					
7. ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า					
8. ผสมเทียมติดยาก					
9. ขาดแคลนแรงงาน					
10. ปัญหาด้านต้นทุน					
11. ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม					
12. ประสบปัญหาโรคระบาด					
13. ไม่มีตลาดรองรับแน่นอน					
14. ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนราชการมาดูแล					
15. อื่นๆ ระบุ.....					

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู

3.1 ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มในแต่ละข้อ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในระดับใด กรุณาใส่เครื่องหมาย (✓) หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	ระดับปัจจัย				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(1). ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์					
1. ราคาพ่อ แม่พันธุ์แพะ					
2. ระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม					
3. การผสมติดยากของแม่พันธุ์					
4. อายุของพ่อพันธุ์ที่ใช้ในฟาร์ม					
5. สัดส่วนของพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ในฟาร์ม					
6. การได้รับบริการผสมเทียม					
(2). ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ					
1. พื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้าของเกษตรกร					
2. แหล่งหญ้าธรรมชาติ					
3. ราคาอาหารข้น อาหาร TMR					
4. ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
5. ราคาแร่ธาตุก้อน					
(3). ด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม					
1. การเจาะเลือดตรวจโรค					
2. การถ่ายพยาธิภายนอก					
3. การถ่ายพยาธิภายใน					
4. ขาดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ					
(4) ด้านการตลาดและอื่นๆ					
1. ราคาจำหน่ายแพะ					
2. ช่องทางการจำหน่ายแพะ					

ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	ระดับปัจจัย				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. ตลาดรองรับแพะ					
4. เงินทุน					

3.2 ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกรในแต่ละข้อ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในระดับใด กรุณาใส่เครื่องหมาย (✓) หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด=5	มาก=4	ปานกลาง=3	น้อย=2	น้อยที่สุด=1
(1) การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม					
1. ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงาน					
2. การสร้างบรรยากาศความอบอุ่น คู่กันเคยและความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม					
3. การใช้อำนาจการตัดสินใจในการทำงาน					
4. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการ					
5. การแบ่งงานให้สมาชิกช่วยทำ					
(2) ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม					
1. มีมนุษยสัมพันธ์ (พูดคุยติดต่อสื่อสารและประสานงาน)					
2. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการ และมีทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์					
3. มีความรับผิดชอบและมีความจริงใจ					
4. มีความเสียสละและอดทน					
5. มีอุดมการณ์และซื่อสัตย์สุจริต					
6. มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
7. มีความคิดสร้างสรรค์					

ปัจจัยด้านการรวมกลุ่ม/เครือข่ายของเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด=5	มาก=4	ปานกลาง=3	น้อย=2	น้อยที่สุด=1
8. มีความยุติธรรม					
(3) การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม					
1. การบริหารเงินทุน และปันผลกำไรด้วยความยุติธรรม					
2. การประชุมกลุ่ม					
3. การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม					
4. การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม					
5. การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม					
(4) การส่งเสริมให้กับสมาชิก					
1. ส่งเสริมการสร้างคุณธรรมให้กับสมาชิก เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความไว้วางใจกัน					
2. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์ ในรูปของเงิน เพื่อเป็นกองทุนของสมาชิกที่เดือดร้อน					
3. ส่งเสริมกิจกรรมการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกและชุมชน					
4. จัดให้มีการจัดสรรสวัสดิการแก่สมาชิกในรูปแบบต่างๆ					
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน/การช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง					
6. ส่งเสริมการใช้หลักการสหกรณ์/กลุ่มในการดำเนินกิจกรรมของชมรม					
7. ส่งเสริมและพัฒนาปริมาณ และคุณภาพการผลิตให้กับสมาชิกของกลุ่ม					
8. ส่งเสริมและพัฒนา การเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับสมาชิกของกลุ่ม					
9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมการให้ความรู้ ทั้งการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ					
10. ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดัน ให้มีที่ตั้งของชมรม					

3.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจังหวัดหนองบัวลำภู ในระดับใด กรุณาใส่เครื่องหมาย (✓) หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด=5	มาก=4	ปานกลาง=3	น้อย=2	น้อยที่สุด=1
(1) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์					
1. การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ					
2. การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต					
3. การเยี่ยมชมเกษตรกร					
4. การสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ					
5. การจัดทัศนศึกษา ดูงาน					
6. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น					
7. การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด					
8. การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน					
(2) องค์ความรู้/หัวข้อการฝึกอบรมที่ต้องการ					
1. พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์					
2. การผสมเทียม					
3. อาหารและการให้อาหารแพะ					
4. การจัดการเลี้ยงดูแพะระยะต่างๆ					
5. การจัดทำมาตรฐานฟาร์ม					
6. การทำฟาร์มปลอดโรค/คอกกักสัตว์					
7. โรคและการสุขาภิบาลภายในฟาร์ม					
8. การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย					
9. การตลาดและการจำหน่าย					
10. การแปรรูป					
11. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....) (.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....